У НУМАРЫ

- Гісторыя жабрачай торбы
- «Белавежа» прадаўжае дзейнасць
- Рабочыя з Гарадка
- Карэспандэнцыя з Мінска
- «Вяпрук у кшталце дыму»
- «Nadleciał wiatr»
- Марскі гумар

Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 25 (747) ГОД XV БЕЛАСТОК 21 ЧЭРВЕНЯ 1970 г. ЦАНА 60 гр.

Сустрэчы з „Нівай"

Наваберазоўскія жальбы

Гледзячы на незакончаны тратуар у Наваберазове, «цюкнула» мяне нядобрае прадчуванне: такіх спраў пры добрым ладзе не пакідаюць недаробленымі. Гэта ўсё роўна як бы жонка нядобрага і скнэрлівага мужа, якая выбегла паўголая, выгнаная.

У наваберазоўскім клубе гаспадара сабраліся старэйшыя людзі, якія прыйшлі паслухаць, а не гаварыць. Іх вочы як у тых, якім многа наабяцалі і нічога не зрабілі. Тэлевізар. Стаіць ён на высокім месцы, добры і чужы, загадчыка клуба. Клубнага тэлевізара няма. Хіба ўжо з год будзе, як у гайнаўскі гээс пайшоў наказ аж з Беластока, каб аднак жа купіць Наваберазову тэлевізр. Не купіў гээс. Наваберазоўская грамадская рада хоча перадаць клубу свой тэлевізар, папсаваны але тэлевізар. Гайнаўскі гээс не спяшаецца на гэтую здзелку: дудкі, парамантуй радаўскі тэлевізар, тады скажуць «аддавайце, гэта наш». Так можа быць... Ці ж нельга зрабіць так: грамадская рада перадае клубу тэлевізар на год-два і не на слова гонару, але на падставе адпа-

Працяг на стар. 4

Бэз. *Фота А. Карпюк.*

ЛІТВІНАВІЦКІ ДРАМГУРТОК

Літвінавіцкі драматычны гуртох (з Сямяціцкага павета) прыняў у гэтым годзе ўдзел у цэнтральным аглядзе драматычных гурткоў БГКТ, які адбыўся ў Беластоку 24 мая.

Гурток, які ўтварыўся ў 1962 г. і якім кіруе Раіса Чыжык, выступаў за сваё існаванне прыблізна 45 разоў.

Прыемна было; што на аглядзе гурток выступіў з п'есай «Конская кніжка» — нашага рэдакцыйнага калегі Уладзіміра Паўлючука. Тэматыка п'есы, якую выбраў гурток, была, відаць, ім адпаведная і блізкая вясковаму жыццю.

Трэба сказаць, што выступленне было ўданае. Дэкарацыя добрая: простая, вясковая, падкрэслены беларускі акцэнт.

(ач)

Удзельніца п'есы «Конская кніжка» У. Паўлючука Яўгенія Германюк. *Фота Цаф — Сянько*

Польскі паэт Анджэй Бурса напісаў калісьці прыгожы верш пад загалоўкам «Абарона жабрацтва». Выступаючы супраць тых, якія патрабуюць ад жабракоў, каб яны недзе працавалі, паэт піша:

«Але ж яны працуюць, дарагі пане, яшчэ як, за якую-небудзь міласціну ў кожную пару нясуць нам чыстыя і несфальшаваныя эмоцыі. Яны не ядзяць драўлянага хлеба... Не адыгрываюць смерці, як у вашых тэатрах, але іграюць цэлым целам, выстаўленым на мароз, жар і лівень, кожным жэстам, голасам і вошай на каўнеры...»

Паэт ухапіў істотную рысу жабрака — яго мастацкае акторства. У адрозненне ад сапраўдных акцёраў з тэатраў, якія пераапранаюцца ў сваю ролю на некалькі гадзін, на час ігры ў тэатры — жабракі прымаюць на сябе сваё акторства назаўсёды. Сапраўдны жабрак не толькі жабрачыць, але і жыве пажабрачаму: ўбога, скромна, абарвана і па-дурному. Жабрак мусіць быць вечна брудны, няголены, абарваны, калека, нешчаслівы. Вечна з пакорлівай, няшчаснай, молячай мінай.

Жыхары некаторых кварталаў Беластока ведаюць даволі дзіўнага жабрака — здаровага мужчыну, які абыходзіць некаторыя дамы ў нядзелю з раніцы, стукаючы страшэнна моцна кулаком у дзверы. Многія пазнаюць яго па гэтым стукаце і не адкрываюць дзвярэй, іншыя заглядаюць у дзвярынае вока, пазнаюць яго і таксама не адкрываюць дзверы, а частка з іх суне жабраку міласціну ў руку.

Расказваў мой сябра такую падзею. Пасля непраспанай ночы спаў ён нядзельнай раніцаю сном салодкім. Разбудзіў яго гвалтоўна аглушаючы ломат у дзверы. Сябра сарваўся з пасцелі і зазірнуў у дзвярынае вока. Убачыў на лесвіцы спамянутага намі жабрака. Стаяў ён, бестурботна абапёршыся аб сцяну, абыякава глядзеў перад сабой і спакойна лушчыў семячкі, плюючы і чакаючы, пакуль абуджаны гаспадар адкрые дзверы.

Сябра закляў моцна і пайшоў спаць, не адкрыўшы жабраку. Раззлавала яго не тое, што жабрак паводзіў сябе даволі 'голасна, але тое, што той не выконваў нават сваёй жабрацкай ролі, не рабіў нічога, каб іграць жабрака, што ленаваўся нават паводзіць сябе, як жабрак. Траціць на гэтым, безумоўна, многа — многія не адкрываюць яму дзвярэй. Але не на столькі многа, каб не аплочвалася ў нядзельную раніцу хадзіць ад дома да дома і ламатаць кулаком у дзверы.

* ✻ *

Здаецца, што нікому ў свеце не прыйшло яшчэ ў галаву напісаць кніжку пад загалоўкам «Гісторыя жабрацтва». А кніжку такую можна было б напісаць. Бо жабрацтва, яго форма і змест змяняюцца, як усё на свеце, разам са зменамі грамадскага жыцця.

Польскі этнограф і літаратуравед Ян Станіслаў Быстрань апісаў у адной са сваіх кніжак вялікую станоўчую ролю жабрацтва ў традыцыйным вясковым жыцці. Жабракі, асабліва розна-

(Працяг на стар. 4)

БГКТ хроніка

■ 1-га чэрвеня адбылася нарада, прысвечаная абмяркоўцы прапановы прэзідыума ГП адносна дадатковай спецыялізацыі (руская мова) для навучэнцаў будучай беларускай філалогіі ў Вышэйшай настаўніцкай школе ў Беластоку. Апрача кіраўніцтва ГП, у нарадзе прыняў удзел візітатар Міністэрства асветы Станіслаў Янкоўскі і прадстаўнік куратарыі ў Беластоку Стэфан Кэнска.

■ 2-га чэрвеня ў Любліне адбылася сустрэча студэнтаў, з старшынёю і сакратаром ГП Міхасём Хмялеўскім і Янкам Зенюком, якія расказалі аб ролі і заданнях Беларускага таварыства ў Польшчы. На гэтым сходзе быў утвораны гурток БГКТ. Старшынёй гуртка выбраны Юрка Карпюк, сакратаром Янка Сяльвесюк і скарбнікам Грыша Дзікевіч.

■ У Востраве ў Дуброўскім павеце на вясковым сходзе прысутнічаў кіраўнік культурна-асветнага аддзела ГП Уладзімір Паўлоўскі і інструктар ГП Анатоль Севасцьянюк. Шмат удзельнікаў сходу падпісалі членскія дэкларацыі БГКТ і выбралі праўленне гуртка ў складзе: Уладзімір Кейко — старшыня, Чэслаў Ацэвіч — сакратар (кіраўнік мясцовай школы), Ірэна Кавальчук — скарбнік. Ва ўтварэнні гуртка вялікую арганізатарскую ролю праявіў солтыс Лявон Павук.

■ Гурток БГКТ у Грабенях (Дуброўскі павет) прыняў у рады беларускага таварыства 14 новых членаў.

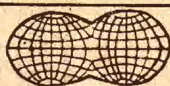
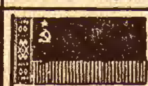
■ Пленарнае пасяджэнне бельскага аддзела БГКТ 4-га чэрвеня абмеркавала дзейнасць аддзела ў першым паўгоддзі і прыняло план працы да канца бягучага года.

■ У памяшканні ГП 7-га чэрвеня адбыўся цэнтральны агляд удзельнікаў конкурсу на беларускую песню. Першыя ўзнагароды журы прызнала: квартэту з пачатковай школы ў Мілейчыцах і салістцы з Беластока — Валянціне Рэкун.

■ 7-га чэрвеня прэзідыум аддзела БГКТ на Беластоцкі павет абмеркаваў справы, звязаныя з арганізацыяй фэстыну.

■ Сакрат Яновіч 2-га чэрвеня правёў аўтарскую сустрэчу ў Дзернякове ў Беластоцкім павеце, а 7-га чэрвеня — у Сухінічах на Сакольшчыне. (мх)

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

СВЕТ

РАЗМОВЫ ПНР — ФРГ

Нядаўна закончылася ўступная фаза перагавораў між дэлегацыямі ўрадаў Польшчы і Федэратыўнай Рэспублікі Германіі.

Адказваючы на пытанні прадстаўнікоў прэсы, шэф польскай дэлегацыі віцэ-міністр Ю. Віневіч заявіў, што фаза перагавораў Польшча — ФРГ, якая закончылася ў Бон, была прызнана абодвума бакамі як заканчэнне пэўнага этапу, на якім былі прыняты пэўныя прынцыпы ўзаемнага становішча. — У наступнай сустрэчы, — сказаў польскі віцэ-міністр, мы зможам прыступіць да абмяркоўкі больш падрабязных фармуліровак, якія адносяцца да дагавору аб асновах нармалізацыі ўзаемных суадносін.

Атмасфера сустрэчы была вельмі талковай і канструктыўнай, такая атмасфера была зрэшты характэрнай і для папярэдніх сустрэч. Перагаворы былі вельмі працавітымі. — Вяртаемся з перакананнем, — сказаў Ю. Віневіч, — што зноў зроблены крок наперад у напрамку, які ў маі 1969 года накрэсліў I Сакратар ЦК ПАРП Уладзіслаў Гамулка.

ВЫНІКІ ЗЕМЛЕТРАСЕННЯ

Зараз у Перу падлічваюцца страты ў сельскай гаспадарцы, якія былі вынікам страшэннага землетрасення. Падлікі паказваюць, што ў паўночных раёнах краіны землетрасенне знішчыла 50 працэнтаў пасеваў, і што каля 60 тыс. гаспадароў асталося зусім без сродкаў да жыцця.

В'ЕТНАМУ

Нядаўна падпісана ў Маскве савецка-в'етнамскае пагадненне ў справе дадатковай гаспадарчай і ваеннай дапамогі Дэмакратычнай Рэспубліцы В'етнам.

Пагадненне прадбачвае, што ў 1970 г. Савецкі Саюз паставіць у ДРВ прылады для камплетных прадпрыемстваў і іншыя тэхнічныя прылады, а таксама тавары неабходныя для нацыянальнай гаспадаркі ДРВ і далейшага ўмацавання яе абароннай гаспадаркі.

ВЫНІКІ ВЫБАРАЎ У ІТАЛІІ

У Італіі адбыліся 7 і 8 чэрвеня абласныя выбары. Галасаванне праходзіла ў 15 новых абласцях (створаных з 20), на якія з гэтага часу будзе дзяліцца ўся тэрыторыя Італіі. У дужках прыводзяцца вынікі правінцыянальных выбараў 1964 года.

Італьянская камуністычная партыя сабрала 27,9 працэнта галасоў (26,2); Італьянская сацыялістычная партыя пралетарскага адзінства (ІСППА) — 3,2 працэнта (2,9); хрысціянска-дэмакратычная партыя — 37,9 (37,1); Італьянская сацыялістычная партыя — 10,4 працэнта (11,1); унітарная сацыялістычная партыя атрымала 7,0 працэнтаў галасоў (6,7); рэспубліканская — 2,9 (1,3); ліберальная 4,7 працэнта (7,8).

СМЕРЦЬ А. КЕРАНСКАГА

11 чэрвеня г.г. памёр у Нью-Йорку, маючы 89 год, Аляксандр Керанскі, прэм'ер-міністр Часовага Урада, які быў звергнуты ў кастрычніку 1917 года ў выніку Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. (ак)

БССР

СЕСІЯ

Адбылася восьмая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР сёмага склікання.

З дакладам «Аб мерах па далейшаму паляпшэнню эксплуатацыі і захаванасці жыллёвага фонду ў Беларускай ССР» выступіў міністр камунальнай гаспадаркі рэспублікі У. Труноў. Затым Вярхоўны Савет разгледзеў наступнае пытанне парадку дня сесіі — аб арганізацыйна-масавай рабоце мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных Гродзенскай вобласці. Даклад па гэтаму пытанню меў М. Малочка. — Большасць дэпутатаў нашых Саветаў рэгулярна сустракаецца з выбаршчыкамі, інфармуе аб прынятых Саветамі рашэннях, вядзе арганізатарскую работу па іх выкананню, праводзіць прыём па асабістых справах, — сказаў М. Малочка.

Сесія прыняла закон Беларускай ССР аб ахове здароўя. У законе ёсць, між іншым, наступныя артыкулы: абавязак захоўваць лекарскую таямніцу, адказнасць медыцынскіх і фармацэўтычных работнікаў за парушэнне прафесіянальных абавязкаў, папярэджанне і ліквідацыя шуму, захаванне санітарных правілаў утрымання вытворчых памяшканняў, санітарная асвета насельніцтва, лячэнне алкаголікаў і наркаманаў.

ПАСТАЯННАЙ

Пад старшынствам М. Барадзіча адбылося пасяджэнне Пастаяннай камісіі па бытавому абслугоўванню насельніцтва Вярхоўнага Савета БССР. Разгледжана пытанне аб мерах па пашырэнню форм і відаў бытавых паслуг і павышэнню культуры абслугоўвання насельніцтва ў Магілёўскай вобласці. Сцверджана, між іншым, што недастаткова праводзіцца работа па стварэнню ў раённых цэнтрах і буйных населеных пунктах комплексных прадпрыемстваў з неабходнай сеткай прыёмных пунктаў, удасканаленню рэжыму работы прадпрыемстваў быту, забеспячэнню іх неабходнай сыравінай, інвентаром.

З ФРАНЦУЗСКАГА

У Мінску знаходзілася група спецыялістаў па лячэбнай гімнастыцы з французскага горада Ліёна. За апошнія два гады паміж другой клінічнай бальніцай беларускай сталіцы і неўралагічнай бальніцай у Ліёне ўстанавіўся пастаянны абмен спецыяльнай медыцынскай інфармацыяй.

ШТУЧНЫЯ АЗЁРЫ

У хуткім часе сталіца Беларусі, Мінск, будзе акружана амаль ланцугом штучных азёраў. На паўночным захадзе «Мінскае мора» — Заслаўскае вадасховішча, на поўдні на рацэ Пціч — Волкавіцкае вадасховішча, непадалёку ад яго на Трасцянецкім ручаі — Стайкаўскае. Сёлета прыгожае возера ўзнікла на рацэ Вяча, у 20-ці кіламетрах на поўнач ад сталіцы. Яго плошча 260 гектараў, насыпаны пясчаныя пляжы. Побач цудоўныя бярозавыя і чаромхавыя гаі, хваёвы бор.

НАРОДНЫЯ МАСТАКІ

Адбылася ўсебеларуская выстаўка-конкурс твораў самадзейных мастакоў і народных майстроў-умельцаў. У кнізе водгукаў ёсць запісы гасцей з Польшчы, Нямеччыны, Югаславіі, саюзных рэспублік. (ся)

ПОЛЬШЧА

КІРМАШЫ

У нядзелю, 14 чэрвеня, адкрыты ў Познані чарговы, 39-ы ўжо Міжнародны кірмаш. Прыняло ў ім удзел 40 краін свету і звыш 3 тысяч замежных фірм.

ПАМЯШКАННІ

Ва ўсёй краіне ў гарадах чакае памяшкання з будаўніцтва радаў нарадовых каля 200 тысяч сем'яў. Тым часам размеры дзяржаўнага будаўніцтва дасягаюць каля 34.500 памяшканняў у год. Пры гэтым кантроль Найвышэйшага бюро кантролю паказаў, што часта здараюцца адступленні ад прынятых пры падзеле памяшканняў правіл. У многіх гарадах аказалася, што памяшканні прыдзяляюцца асобам, якія не вымушаны карыстацца фондам дзяржаўнага будаўніцтва. У сувязі з гэтым выдадзены ў апошні час распараджэнні, у якіх падкрэсліваецца неабходнасць узмацнення дысцыпліны пры падзеле памяшканняў, дакладнага выканання абавязваючых пры падзеле памяшканняў правіл, больш дакладнай праверкі дадзеных, змешчаных у заявах аб прыдзяленні памяшкання.

ШКЛО

Інстытут доследаў шкляной прамысловасці ў Кракаве апрацаваў цікавы спосаб супрацьдзеяння замарожванню шкляных шыбаў. Шкло пакрывацца будзе трывалай павалочкай, якая прапускае электрычны ток. Дзякуючы гэтаму, шыбы будуць разаграваца да тэмпературы, супрацьдзейнічаючай замярзанню. Шыбы такія выкарыстоўвацца будуць у кабінах апаратараў розных машын, якія працуюць у цяжкіх атмасферных умовах, у аўтамашынах, на караблях і г.д.

ВАДА

Урад на сваім пасяджэнні 9 чэрвеня разгледзеў праект пастаноў у справе аховы вады ад забруджвання. Праекты ўстанаўляюць адзіную сістэму метадаў акрэслівання дапушчальных норм забруджвання сцёкаў, умовы адводу сцёкаў да вады і да зямлі, а таксама акрэсліваюць прынцыпы грашовых пакаранняў за перакрочванне гэтых нормаў.

ФАЛЬШЫВЫ КОНСУЛ

У краіне вядомай стала справа Чэслава Слівы (Зільберштэйна), які, выдаючы сябе за аўстрыйскага консула, за кароткі час выцягнуў у розных асоб больш 500 тысяч злотых. Прыгаворам Павятовага суда ў Вроцлаве Чэслаў Сліва засуджаны на 7 гадоў турмы і 200 тысяч злотых кары. Злачынец 1/3 частку свайго жыцця прасядзеў у турме за рознага роду махлярствы. Насуперак неабвержным доказам суда ён увесь час цвердзіў, што з'яўляецца не Чэславам Слівай, а яўрэем Зільберштэйнам.

ТРУСКАЛКІ

Ураджай трускалак у гэтым годзе дасягне 35 тысяч тон. Ужо амаль 5 гадоў назіраецца зніжэнне плёну трускалак. 5 год таму назад ураджай трускалак дасягнуў 150 тон, і Польшча займала тады ў прадукцыі трускалак другое (пасля Злучаных Штатаў Амерыкі) месца ў свеце. На зніжэнне ўраджаю аказала ўплыў шмат прычын, між іншым арганізацыйна-эканамічныя недахопы нашага гандлю, які не паспяваў скупляць трускалкі ў час высокага ўраджаю. (п)

ВАЯВОДСТВА

ПЛЕНУМ ВК ПАРП

У мінулым тыдні адбыўся пленум Ваяводскага камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі. Пленум быў прысвечаны ажыццяўленню праграмы, прынятай на XII Ваяводскай справаздачна-выбарчай канферэнцыі, у галіне пашырэння і ўмацавання партыі ў нашым ваяводстве.

Прысутнічаў на пленуме намеснік кіраўніка арганізацыйнага аддзела ЦК ПАРП тав. Т. Палімонка.

Старшынёй пленарнага пасяджэння быў I сакратар ВК ПАРП тав. А. Лашэвіч.

На пачатку пасяджэння тав. А. Лашэвіч паінфармаваў прысутным аб тым, што за перыяд ад XII Ваяводскай канферэнцыі рады партыі ў нашым ваяводстве сістэматычна пашыраліся, павысіўся таксама іх узровень і далей умацоўваліся партыйныя арганізацыі. Аднак у росце радоў партыі заўважыліся некаторыя дыспрапорцыі: ёсць паветы, дзе наступае дынамічны ўзрост колькасці членаў партыі, напрыклад, у Кольненскім павеце, але ёсць і такія паветы, дзе не выкарыстаны яшчэ ўсе магчымасці, асабліва на вёсках і прадпрыемствах, для колькаснага і якаснага развіцця партыі.

Іменна на гэтых справах сканцэнтравалася дыскусія.

У чым жа, — гаварылася ў дыскусіі, — заключаюцца рэзервы далейшага пашырэння партыйных радоў на Беласточчыне?

Перш за ўсё партыйныя арганізацыі павінны займацца надзённымі справамі свайго асяроддзя: прадпрыемства, вёскі, грамады, горада. Былі пададзены канкрэтныя прыклады, якія сведчылі аб тым, што там, дзе партыйная арганізацыя ўзялася за такія справы, значна павялічыўся аўтарытэт арганізацыі і, дзякуючы гэтаму, у партыю ўступілі новыя людзі. Таму вельмі важная рэч — адпаведны напрамак працы арганізацыі на галоўныя гаспадарчыя, грамадскія і культурныя праблемы, якія нуртуюць асяроддзе.

Неабходная таксама справа — гэта ідэйна-выхаваўчая праца сярод членаў партыі і беспартыйных. Партыйныя арганізацыі ўсё часцей уводзяць новыя формы партыйнага навучання, павышаюць яго ўзровень, ахопліваюць навучаннем усё большую колькасць беспартыйных.

Аднак, як падкрэслівалі ўдзельнікі дыскусіі, існуе яшчэ шэраг недахопаў у ідэалагічна-выхаваўчай працы. Не заўсёды партыйныя арганізацыі ў сваім партыйным навучанні выбіраюць адпаведныя, зразумелыя для свайго асяроддзя формы працы, якія б зацікавілі членаў партыі і беспартыйных. Вельмі важна, каб формы працы партыйнай арганізацыі былі прыстасаваны да ўзроўню асяроддзя. I ў гэтым вялікую ролю адыгрывае лепшая падрыхтоўка выкладчыкаў партыйнага навучання.

На заканчэнне пленарнага пасяджэння была прынята пастанова. (яч)

Niedziela 21.VI.

7.50 Program dnia; 7.55 „Nowoczesność w domu i zagrodzie"; 8.15 TV Kurs Rolniczy: „Lato 70"; 8.50 „Przypominamy, radzimy"; 9.00 Dla dzieci i młodych widzów: „Początkujący i sławni" — program TV NRD; 10.00 Program filmowy; 11.30 „W obiektywie" — notatnik film. z krajów socjalistycznych; 12.00 Dziennik; 12.15 „Jesteśmy na wczasach" („W starym kinie"); 13.15 „Przemiany"; 13.45 Teatrzyk dla Przedszkolaków: „Wieczna przyjaźń"; 14.30 „Klub Sześciu Kontynentów"; 15.10 „Zlot gwiaździsty" — teleturniej; 16.10 Teatr Niedzielny: F. Schiller — „Pasożyt"; 17.20 „Pegaz"; 18.00 Program sportowy; 19.45 Dobranoc; 20.00 Dziennik; 20.30 „Zapraszamy na pół czarnej"; 21.30 „Wakacje nad morzem" — film fab. rum.; 22.45 Magazyn Sportowy.

Poniedziałek 22.VI.

16.45 Program dnia; 16.50 Dziennik; 17.00 Dla dzieci: „Remus" i „Tomek i pies" — filmy; 17.30 „Echo stadionu"; 17.50 „O dzikich jeleniach i pastuchu Karmazynie"; 18.05 „Kino Filmów Animowanych"; 18.40 „Eureka"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Śpiewa Urszula Sipińska"; 20.30 Teatr TV: M. Gorki — „Letnicy"; 22.10 „Rozmowy o książkach"; 22.25 Dziennik. Kronika Mistrzostw Europy w podnoszeniu ciężarów.

Wtorek 23.VI.

10.00 „Śmierć opłacona" — film fab. NRD cz. I; 11.00 Przerwa; 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Przed nami wakacje"; 13.15 Przerwa; 14.25 i 22.50 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Telewizyjny Ekran Młodych; 18.00 „Recepta na sukces"; 18.25 „Krasnoludki i elektrony"; 18.45 Sprawozdanie filmowe z Międzynarodowych Zawodów Lekkoatletycznych o Memoriał Rosickiego; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 Telewizyjny Ekran Młodych; 20.50 „Śmierć opłacona" — film fab. NRD cz. I; 21.50 „Kontakty"; 22.20 Dziennik. Kronika Mistrzostw Europy w podnoszeniu ciężarów.

Środa 24.VI.

10.00 „Śmierć opłacona" — film fab. NRD cz. II; 11.20 Przerwa; 14.25 i 22.55 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka; 15.30 Przerwa; 16.45 Program dnia; 16.50 Dziennik; 17.00 „Tele-ferie"; 17.35 TV Kurier Warszawski; 17.50 Magazyn I.T.P.; 18.05 „Woda — znaczy życie"; 18.30 PKF; 18.40 „Wielcy znani i nieznani" — Ernest Malinowski; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Za szklaną kurtyną" — felieton film.; 20.35 „Światowid"; 21.05 „Śmierć opłacona" — film fab. NRD cz. II; 23.35 Dziennik.

Czwartek 25.VI.

14.25 i 23.15 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 „Przygody Pinokio" — film czechosłowacki; 17.45 „Na dalekim Wschodzie" — film radz.; 18.15 „Nie tylko dla pań"; 18.35 „Nad Wielkim Zalewem"; 19.10 „Przypominamy, radzimy"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Gramy o telewizor" — teleturniej 20.30 VIII Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu — koncert inauguracyjny. W przerwie ok. 21.00 Dziennik; 23.00 Kronika Mistrzostw Europy w podnoszeniu ciężarów.

Piątek 26.VI.

10.00 „Listek figowy" — film fab. węg.; 11.25 Przerwa; 14.25 i 23.15 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka; 15.30 Przerwa; 16.45 Program dnia; 16.50 Dziennik; 17.00 „Tele-ferie"; 18.30 TV Kurier Mazowiecki; 18.45 „Dialogi historyczne"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 „Poligon"; 20.30 VIII Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu — „Przeboje sezonu". W przerwie: Dziennik; 23.00 Kronika Mistrzostw Europy w podnoszeniu ciężarów.

Sobota 27.VI.

10.00 „Zobaczymy" — film TV ang.; 11.00 Przerwa; 14.25 TV Kurs Rolniczy: „Lato 70"; 15.00 „Wychowanie fizyczne naszych dzieci"; 15.10 Program tygodnia; 15.30 Przerwa; 16.20 Program dnia; 16.25 „Oferty"; 16.40 Dziennik; 17.00 „Wszystko dla najlepszego" — teleturniej; 17.30 „Spotkania z przyrodą"; 18.00 Sprawozdanie z trójmeczu lekkoatletycznego Polska — Węgry — Czechosłowacja; 19.20 Dobranoc; 19.30 Monitor; 20.30 VIII Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu — „Premiery Opole 70". W przerwie: Dziennik; 23.00 „Zobaczymy" — film TV ang.

Piątek, 19 czerwca

16.05 Dla dzieci; 16.30 Spektakl TV; 17.40 Film TV; 18.50 TV teatr miniatur; 19.35 „Romans ukraiński"; 20.35 Film dokumentalny; 21.05 Memoriał J. Kusocińskiego.

Sobota, 20 czerwca

8.00 Program muzyczny; 8.30 Filmy dokument.; 9.00 Koncert; 9.50 Program z Baszkirii; 11.00 Sztuka rosyjska; 11.30 Spektakl TV; 12.30 Koncert; 13.00 W eterze — „Młodość"; 14.00 Film fab.; 15.40 Film dokument.; 16.05 „Kronika półwiecza. Rok 1939"; 17.00 Frontowe pieśni; 18.45 W eterze „Młodość"; 19.30 „Detektyw wiejski". Film fab.; 21.00 „Wieczorny Leningrad".

Niedziela, 21 czerwca

8.00 Kiosk muzyczny; 8.30 Piłkarskie mistrzostwa świata. Mecz o 3 i 4 miejsca; 10.00 Dla uczniów; 10.30 Dla wsi; 11.00 Koncert; 12.05 Dla żołnierzy; 12.35 Spektakl; 14.45 Spektakl teatru lalek; 15.30 „Siedem dni"; 16.05 „Klub podróżników filmowych"; 17.05 W eterze — „Młodość"; 18.50 Piłkarskie mistrzostwa świata. Finał; 20.45 Śpiewa Rena Rolska.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

МЕМАРЫЯЛЬНЫ КОМПЛЕКС „ХАТЫНЬ"

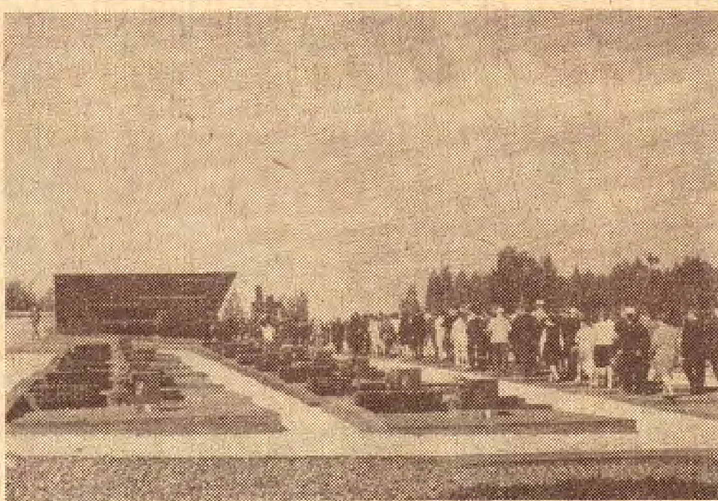
За мемарыяльны комплекс «Хатынь» архітэктарам Юрыю Градаву, Валянціну Занковічу, Леаніду Левіну, скульптару Сяргею Селіханаву прысуджана Ленінская прэмія 1970 года.

Больш чвэрці стагоддзя таму назад, ў шасцідзесяці кіламетрах ад Мінска, у адным з прыгажэйшых куткоў Беларусі, які, здаецца, самой прыродай створан для жыцця і шчасця людзей, знаходзілася вёска Хатынь. Вёску Хатынь нямецка-фашысцкія захопнікі спалілі разам з усімі яе жыхарамі. Ад рук забойцаў загінула 149 чалавек, у тым ліку 76 дзяцей. Як населены пункт яна знікла з геаграфічнай карты, але ў памяці народа ўсё яшчэ жыве. На месцы былой вёскі створан мемарыяльны комплекс «Хатынь».

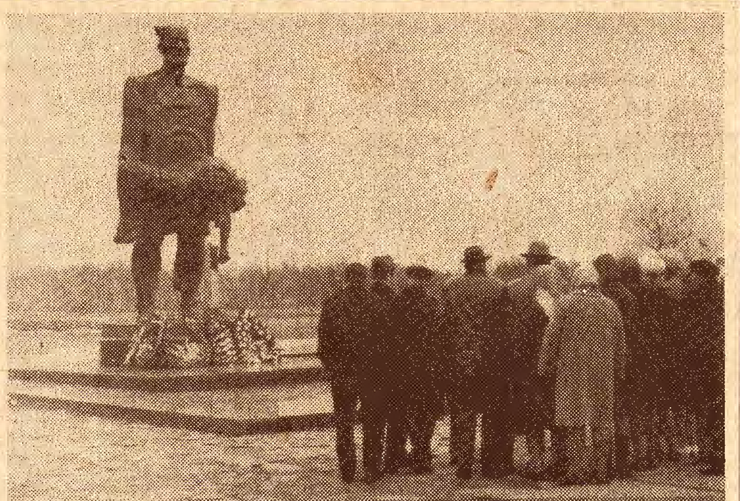
Хатынь — гэта помнік не толькі цярпенням чалавека, гэта гімн жыццю, адрадзіўшамуся на вольнай зямлі. Вечны агонь, запалены як памяць аб загінуўшых, і побач з ім тры растучыя бярозкі, што сімвалізуюць жыццё, сцяна з назвамі адроджаных з попелу вёсак — раскрываюць ідэю нязломнага духа савецкіх патрыётаў.

У ўрнах мемарыяльнага комплексу «Хатынь» — зямля з 135 вёсак Беларусі, поўнасцю знішчаных разам з жыхарамі фашысцкімі акупантамі і не адроджаных пасля вайны. А непадалёку ад вечнага агню, запаленага ў памяць ахвяр фашызму, збудавана мемарыяльная сцяна з назвай яшчэ 296 беларускіх вёсак, таксама па-зверску знішчаных гітлераўцамі разам з жыхарамі, але адбудаваных працай савецкіх людзей.

Умелае выкарыстанне архітэктурна-пластычных сродкаў у сувязі з ландшафтам, гул званоў, тэкставыя надпісы ствараюць тую нязвыклую сілу эмацыянальнага ўздзеяння помніка, якая дае непарушную веру ў перамогу жыцця.

Прадстаўнікі гарадоў і вёсак Мінскай вобласці аглядаюць мемарыяльныя могілкі спаленых вёсак.

Скульптурная кампазіцыя.

...Ніколі не зарасце ў Хатынь сцежка народная. Хатынь цяпер наведваюць не толькі савецкія людзі, але і госці з замежных краін.

Трагедыя Хатыні не павінна паўтарыцца! Трывожныя званы над Хатынню прыпамінаюць людзям, што і сёння на свеце неспакойна. Усе людзі добрай волі павінны памятаць аб гэтым, быць чуйнымі і не даць імперыялістам развязаць новую крывавую вайну.

"БЕЛАВЕЖА" ПРАДАЎЖАЕ ДЗЕЙНАСЦЬ

Ужо звыш дзесяці год наглядаю за дзейнасцю Беларускага літаратурнага аб'яднання «Белавежа», якое існуе пры Галоўным праўленні БГКТ. І з прыемнасцю сцвярджаю, што выразна відаць якаснае развіццё гэтага мастацкага згуртавання беларускай інтэлігенцыі, пражываючай у Польшчы. Не адна была нагода, каб у гэтым пераканацца. Алесь Барскі і Сакрат Яновіч сталі членамі Саюза польскіх пісьменнікаў, магчыма, хутка будуць імі Ян Чыквін і Віктар Швед. Праз год — два атрымаем асобныя зборнічкі іншых белавежцаў. А ўжо зараз тысячы, дзесяткі тысяч экземпляраў кніжак з друкаваным беларускім словам апынулася пад «стрэхамі» не толькі вясковых хат.

Гэта канкрэтныя сляды, якія члены літаратурнага аб'яднання пакідаюць на культурнай ніве — перш за ўсё Беластоцкага ваяводства. Але не толькі. Жывога беларускага слова патрабуюць беларусы, рассеяныя па ўсёй нашай краіне. Доказ — хаця б нядаўняя аўтарская сустрэча Яна Чыквіна у Гданьску.

Адначасова павышаецца ўнутраны ўзровень паасобных белавежцаў. Праца над мастацкім афармленнем слова, сутыкненне з яго цвёрдай матэрыяй паказала многім кандыдатам у літаратары, што без глыбокіх ведаў, адно толькі «голым» талентам цяжка прыходзіцца будаваць складаную, быццам з павуцінных нітачак вытканую, літаратурную канструкцыю. Дык трэба вучыцца. Зразумелі гэта і Уладзіслаў Дваракоўскі і Янка Цялушэцкі, і Сакрат Яновіч і аўтар гэтых заўваг, а прыкладам найбольш відавочным з'яўляецца, бадай, Віктар Швед. У яго была даволі добрая тэарэтычная падрыхтоўка да творчай працы. Ён аднак лічыў неабходным для сябе спецыяльна вывучаць беларускую філалогію, каб лепш разумець мову сваіх творчых імкненняў, каб лавіць у пастку твораў самыя тонкія, далікатныя праявы думак і пачуццяў.

Гэта таксама факты.

Пра ўсё гэта гаварылася на апошнім справаздаўча-выбарчым сходзе літаратурнай «Белавежы», які адбыўся 31 мая г.г. у памяшканні Галоўнага праўлення БГКТ у Беластоку на вуліцы Варшаўскай 11. Прысутнічалі Алесь Барскі, Яша Бурш, Уладзіслаў Дваракоўскі, Юрка Геніюш, Уладзімір Сац, Алесь Свісёк, Зося Стаськевіч, Віктар Швед, Янка Цялушэцкі, Ян Чыквін, Сакрат Яновіч і ніжэй падпісаны. Нейкія — трэба лічыць, што неадкладныя справы — перашкодзілі прыехаць на сход Мікалаю і Уладзіміру Гайдукам, Юрку Зубрыцкаму, Сымону Раманчуку і некаторым сябрам. Кіраўніцтва таварыства, якое сардэчна і канкрэтна (фінансы!) апякуецца намі, найперш прадстаўляў сакратар Галоўнага праўлення Янка Зенюк, а пазней прыйшоў сам старшыня — Міхась Хмялеўскі.

Калі ўжо гаварыць пра ўлады таварыства, дык неабходна сказаць, што амаль усе белавежцы выказалі сваё задавальненне тым, што нарэшце гэтае кіраўніцтва выпрацавала талковую выдавецкую палітыку, што ведае, чаго ў гэтай галіне хоча, што выдавецкая камісія мае састаўленую праграму на некалькі бліжэйшых год.

І сакратар Зенюк таксама быў задаволены. Заклікаў ён сяброў-літаратараў, каб свае творчыя зацікаўленні, асабліва ў час падрыхтоўкі да адзначэння 15-ай гадавіны БГКТ, накіравалі ў бок менавіта таварыства, каб беларускі аматарскі рух мог разлічваць на нашую мясцовую, беластоцкую творчасць. Абяцаў нават заахвоціць да пісання каштоўнымі конкурснымі ўзнагародамі.

Усё гэта было аднак пазней. Найперш Віктар Швед, які кіраваў сходам, аддаў слова Алесю Барскаму. Выступіў тут ён як даследчык (доктар філалагічных навук) і прачытаў даклад пра тое, што Ленін меркаваў аб літаратуры. Тэма, здаецца, не новая, аднак доктар Баршчэўскі патрапіў апрацаваць яе вельмі цікава, асабліва пра суадносіны Леніна з Горкім, Луначарскім і Базаравым.

Калі перайшлі да наступнага пункта павесткі сходу, Алесю Барскаму зноў прыйшлося выступаць — на гэты раз як старшыні праўлення беларускага літаратурнага аб'яднання «Белавежа». Ён зачытаў даклад аб дзейнасці аб'яднання на працягу апошніх 3-х год.

Рознае здаралася ў звыш 10-цігадовай дзейнасці «Белавежы». Былі сваркі, тварыліся падзелы на «варшаўскі» і «беластоцкі». Гневаўся на аб'яднанне Яша Бурш за «недаацэньванне» яго твораў. Усё гэта ўжо — мінулы перыяд. Яша Бурш не толькі вярнуўся «на ўзлонне» «Белавежы», але выбралі яго ў яе праўленне, а пра сваркі даўно ўжо амаль усе забылі. Не абазначае гэта, што ў літаб'яднанні існуе ідылічная атмасфера поўнага маўчання. Выявілася гэта, калі трэба было выбраць новае праўленне. Астаткова ў выніку тайнага галасавання ў саставе праўлення «Белавежы» апынуліся: Алесь Барскі — старшыня, Яша Бурш — яго намеснік, Зося Стаськевіч — сакратар і Ян Чыквін — рэдактар літаратурнай аўтаномнай старонкі «Белавежа».

Вечарам адбылася ў клубе гарадского аддзела БГКТ у Беластоку груповая аўтарская сустрэча. Я прачытаў творы Барскага, Яновіча і М. Гайдука, перакладзеныя мною на польскую мову. Найбольш спадабаліся вершы Барскага, якога прымушалі бісаваць.

Значыць, літаратурная «Белавежа» прадаўжае творчую дзейнасць. Яна смела расцягвае свае парусы на прасторным і неспакойным моры сучаснай літаратуры.

ВІКТАР РУДЧЫК

Старшынёю беларускага літаратурнага аб'яднання «Белавежа» паўторна выбралі Алеся Барскага (у цэнтры). Справа ад яго: сакратар Ян Зенюк, а злева — Віктар Швед. *Фота Цаф — Сянько*

ІМЯ ХРАНОЎСКІХ

Пачатковая школа ў Гарадку Беластоцкага павета названа імем партызанскіх братоў Міхаіла і Аляксандра Храноўскіх. З'яўляліся яны аднымі з першых беларускіх партызанаў у гарадоцкай ваколіцы. Загінулі геройскай смерцю ў барацьбе з фашыстоўскім акупантам.

У школе будзе наладжаны музейны куток пра геройскіх братоў, у якім знойдуцца дакументы з іх жыцця і дзейнасці. Дарэчы будзе зазначыць, што найбольш поўнае апісанне дзейнасці Храноўскіх публікавала наша «Ніва» ад 1957 года. (ся)

ДУБІНСКІ ХОР

У Дубінах арганізаваўся някепскі хор, які мог бы адыграць пэўную ролю ў папулярызацыі беларускай песеннай культуры. Аднак арганізатары хору не падумалі аб тым, каб у яго рэпертуар увесці хоць адну беларускую песню. Гэта зусім пярэчыць ідэі аматарскага руху ў нашых вёсках, ідэі адлюстроўвання перш за ўсё мясцовай песні, папулярызацыі яе.

Гэты недагляд павінен быць узяты пад увагу кіраўніцтвам хору. (ся)

РАБОЧЫЯ З ГАРАДКА

Прасторныя, светлыя завадскія цэхі. Над швейнымі машынамі спецыяльнага тыпу роўнымі радамі схіліліся дзявочыя вочы. Гэта работніцы гарадоцкай «трыкатажкі», гэта дзяўчаты з «Каро». Многа іх тут. Кіраўнік прадпрыемства Анатоль Кандрусік кажа, што на дзвюх зменах працуе ў яго звыш 400 рабочых — пераважна маладых, яшчэ незамужніх дзяўчат. Рознымі дарогамі вандравалі яны да завадскіх станкоў гарадоцкай «трыкатажкі». Найбольш тут «сваіх», з Гарадка і навакольных вёсак. Але да прадпрыемства найчасцей прыходзілася ісці акружной дарогай — праз школу. І гэта нармальна, так яно і павінна быць. Важна аднак тое, што дзяўчаты з Гарадка, з Валіл, з Меляшкоў і другіх навакольных вёсак могуць разлічваць на «сваю» трыкатажку, што з ёю могуць спалучаць уласныя планы сваёй будучыні.

Праменні майскага сонца іскрамі рассыпаліся па вялікіх вокнах завадскіх цэхаў. Яны замільгацелі, заігралі на галубых, жоўтых, чырвоных, белых, ружовых кусках трыкатажнага матэрыялу, які па пракатнай лініі вандруе з рук у рукі. Блюзкі, світры, кашулі, трусікі, плаўкі... Для дзяцей, для прыгажунь і для болей брыдкай часткі людскога роду.

Тавар ідзе, бы вада. Да нядаўна нават за мяжу, пераважна, у Савецкі Саюз. Цяпер яго чакае амаль 200 сваіх, польскіх заказчыкаў..

— Нас нават «тэлевізія» пахваліла, — з гордасцю гаворыць адна з «караўскіх» прыгажунь.

— Сапраўды?! Віншую.

Пасля аднак я даведаўся, што ў тэлевізійнай праграме паказвалі не гарадоцкае, а сядлецкае прадпрыемства «Каро». У Седльцах разам з дырэкцыяй знаходзіцца асноўная база трыкатажкі, а ў Гарадку — толькі філіял.

— Седльцы і Гарадок — гэта адно, — бароніцца мая прыгажуня і ў нейкім сэнсе праўда на яе баку: адна ўлада і адзін лёс. Вось у мінулым годзе супольна дапрацаваліся яны аж трох мільёнаў злотых завадскога фонду, які ў асноўным прызнаецца да падзелу між рабочымі.

Гарадоцкі калектыў стараецца, як можа. Лікі паказваюць, што наракаць на яго няма падстаў.

— Надакучыла нам моцна мінулая зіма, — кажа кіраўнік Кандрусік. — Засыпала было нас так, што практычна былі мы адрэзаны ад свету. Склады лопалі ад перагрузкі. Не было дзе перахоўваць гатовай прадукцыі. І не маглі мы давезці сыравіны. Проста ледзь дацягнулі да вясны. Аднак план за першы квартал выканалі мы поўнасцю, — дабаўляе з гордасцю.

(Працяг на стар. 4)

(Працяг са стар. 1)

га роду дзяды з вясковых фэстаў, перахоўвалі ў сваёй памяці значную частку фальклору, асабліва эпічнага фальклору, а адначасова былі сувязным ізаляванай вёскі з шырэйшым светам, прыносілі звесткі — праўдзівыя ці фантастычныя — з гэтага свету. Словам, у старой традыцыйнай вёсцы валачужныя дзяды былі кнігай вёскі і яе газетай. Першыя вялікія паэты былі ўласна кажучы такімі валачужнымі жабракамі. Іх роля высока цанілася сучаснікамі, а яшчэ вышэй ацанілі яе нашчадкі, аб чым сведчыць вялікая колькасць мастацкіх твораў, у якіх героем з'яўляецца вандроўны спявак, які жыў з міласціны (між іншым, творы беларускіх класікаў).

У эпоху радыё, тэлебачання, друку і паўсюднага доступу да асветы гэтыя высакародныя функцыі жабрачага стану зніклі амаль зусім. Адзінае, што жабракам засталося, гэта выконванне ролі людзей крайне нешчаслівых, калек, бездапаможных. Але і гэта прыходзіцца ім штораз цяжэй.

У Беластоку сядзеў у мінулае лета пад касцёлам Роха жабрак, трымаючы перад сабою голую нагу са страшэннай ранай, з якой, здавалася, відаць было выстаючыя жывыя косці. Пад восень жабрак трапіў у міліцыю, якая знайшла яго п'янага недзе пад мастом. Пры аказіі аказалася, што рана на назе была штучнай: жабрак шмараваў нагу нейкімі шмарамі, каб выклікаць літасць людзей.

У сучасным арганізаваным свеце жабрацтва з'яўляецца выразным, нервуючым анахранізмам. Страціла яно зусім сваю пярвічную ролю і свой грамадскі грунт. Адчуваем, што людзі сапраўды няшчасныя і патрабуючыя дапамогі павінны атрымаць яе больш годным спосабам ад утвораных для грамадскай апекі дзяржаўных установ. Існуе падазрэнне, што вулічныя жабракі, гэта якраз не тыя, хто найбольш патрабуе дапамогі, бо людзі сапраўды няшчасныя і патрабуючыя падтрымкі рэдка выходзяць на вуліцу.

Аддзел здароўя гарадской рады народовай у Беластоку пастанавіў аднойчы праверыць, кім з'яўляюцца беластоцкія жабракі. Пры дапамозе міліцыі было сабрана каля 20 жабракоў. Толькі адзін быў з Беластока, астатнія з розных гарадоў ваяводства, якія прыехалі ў Беласток на жабрацтва.

Праверылі, дзе трэба, і аказалася, што жабрак — беластачанін мае на сваім конце каля 100 тысяч злотых. Калі заявілі яму аб гэтым, ён здзівіўся і абурыўся: «100 тысяч? Немагчыма. Я нядаўна глядзеў, дык было толькі 97 тысяч».

У. ПАЎЛЮЧУК

У НАШЫХ ЛІЦЭЯХ

Марыя Галёнка з I а беларускага ліцэя ў Бельску ў школьнай бібліятэцы.

Фота Цаф — Сянько.

Пачатак на стар. 1

Наваберазоўскія жальбы

веднага пратакола. Ці можна так зрабіць? Калі можна, тады гээс меў бы падставу выдаткаваць грошы на рамонты.

На другім месцы пасля тэлевізара вынікла справа мясцовага ПГР-у. Яго работнікі не ўмеюць жыць з вёскаю, з Наваберазовам. Гэтае сцверджанне кірую перад усім у адрас дырэктара ПГР-у, які павінен разважыць: хто і да каго абавязаны прыстасавацца — меншасць да большасці, ці большасць да меншасці? Выбар здаецца зусім ясным... Дробная справа: ПГР паабяцаў зрабіць школе зімні каток і не зрабіў. Кошт яго ніякі, бацькоўскі камітэт прасіў, гатоў быў пакрыць кошты! Або іншая, таксама драбнаватая справа: работнік ПГР-у, Вяжбіцкі, замнога дазваляе сабе ў адносінах з наваберазоўцамі, што можна назваць (далікатна) асабістай бескультурнасцю. ПГР, як сацыялістычны тып гаспадаркі, не можа дазволіць сабе на тое, каб не лічыцца з агульнай апініяй. Добра было б абмеркаваць гэта на грамадскім партыйным камітэце.

Крама. Наваберазоўская крама становіцца легендай. Калі верыць да апошняга слова ўсяму таму, што аб ёй сказана, дык крама гэта фактычна не функцыянуе. Там безупынныя рэманенты, безупынныя падлікі загінуўшых і ўцалеўшых грошай, безупынныя інвентуры. Бойкія трактарысты, якія п'юць піва, мабыць, больш ад іншых людзей (хіба таму, што ім не можна піць), вытапталі ўжо парогі ў клуб гаспадара і надакучылі дамаганнем: чаму не прадаецца ў клубе піва! Вядома, чаму не прадаецца. Не прадаецца таму, што клуб з півам перастаў бы быць клубам, пераўтварыўся б у гасподу-забягалаўку. Аранжадка, калі ласка, ёсць. Цэлыя скрыні яе. «Вада», кажуць пагардліва аб аранжадзе.

У Наваберазове не было мужчынскай размовы. Хтосьці сказаў: «Людзі бабеюць, горад заблізка, Гайнаўка». І яшчэ сказаў: «Толькі наракаць умеюць, замест самым ўзяць быка за рогі». Фактычна, Гайнаўка на небакраі, амаль чуваць, як там чхаюць. Хто можа-працуе ў Гайнаўцы, а калі добра працуе і добра зарабляе — менш думае пра Наваберазова, пра сваё гняздо. А яшчэ хтосьці сказаў: «Бачыце, як не дбаюць пра сваё Наваберазова: нават «Нівы» не выпісалі ў клуб гаспадара, «Нівы» за два злотых і сорак грошай у месяц»...

Думаю, што ў гэтых словах ёсць доля праўды: знікае ўпартасць да таго, каб стаяць за свае справы. Наваберазоўская інтэлігенцыя, хаця і абчэпленая рознымі функцыямі, не выдаецца соллю народа. Аўтарытэт больш фармальны, чым фактычны.

С. ЯНОВІЧ

РАБОЧЫЯ З ГАРАДКА

(Працяг са стар. 3)

Стараюцца дзяўчаты з «Каро» і ведаюць, чаму стараюцца. Гэты ж, 1970 год будзе рашаючы. Асабліва цяпер — пасля апошняга Пленума Цэнтральнага камітэта партыі, на якім пастаноўлена карэнна перабудаваць асновы зарплатнай сістэмы. Менавіта вынікі 1970 года будуць асновай усялякіх далейшых падлікаў.

— Да гэтай важнай справы для ўсяго рабочага калектыву, — гаворыць кіраўнік Кандрусік, — рыхтаваліся мы ўжо ад сакавіка гэтага года. Асноўныя справы, згодна з інструкцыяй аб'яднання лёгкай прамысловасці, былі вырашаны ў дырэкцыі ў Седльцах. У нас пад канец сакавіка г.г. адбылася рабочая нарада кіруючага і грамадскага актыву. Тады мы рашылі, што за асноўны паказчык найлепш прыняць нам узровень чыстага грашовага прыбытку.

Апрача гэтага бярэм пад увагу:

а) надзвычай дбайнае выкарыстанне сыравіны, каб паменшыць уласныя кошты,

б) якасць прадукцыі, асабліва працэнт самай высокай якасці,

в) выдайнасць прадукцыі.

За сваю будучыню мы цалкам спакойны. У нашых рабочых добрая аснова старту. Вось цяпер ужо сярэдняя заработная плата набліжаецца ў нас да дзвюх тысяч злотых. Новая сістэма, я ўпэўнены, дазволіць павялічыць гэтую сярэднюю плату. Нашы работніцы ўвесь час працавалі ў акорднай сістэме. Колькі напрацавалася, столькі зарабіла.

Я развітаўся з таварышам Кандрусікам. На гарадоцкай вуліцы маю ўвагу прыцягнулі два па-гарадскому пабудаваныя, шматпавярховыя жылыя карпусы. Апрача мясцовай царквы і дома культуры — гэта самыя знатныя дамы ў Гарадку. Іх за ўласныя грошы пабудавала гарадоцкая «трыкатажка». Кватэры ў гэтых дамах вызначае рабочым завадская рада прафсаюзаў. 38 сем'яў знайшло там утульнае і выгоднае жыллё. Зараз прадпрыемства збірае грошы на пабудову трэцяга жылога корпуса. Вось з падзелу завадскога фонду за мінулы год прызначылі яны аж 300 тысяч злотых на гэтую пабудову.

Я адвярнуўся, яшчэ раз паглядзеў на гарадоцкую «трыкатажку» і падумаў: добрая яна, корміць, апранае ды яшчэ дае дах над галавой.

М. НУРЭЦКІ

«ВЯПРУК У КШТАЛЦЕ ДЫМУ»

На кніжку «Святой колодец» Валянціна Катаева, вядомага савецкага пісьменніка, мы палявалі даўно. Не ўдалося нам аднак дастаць яе ў нас у арыгінальнай версіі.

І раптам нам удалося купіць адразу 2 «Святыя студні»: В. Катаева ў польскім перакладзе і Яна Чыквіна — па-беларуску.

І тут пытанне — навошта Чыквін даў свайму зборніку такі самы загаловак? Мог ён выдумаць тысячы іншых загалоўкаў. Было б гэта настолькі бяспечней, што ніхто б не імкнуўся параўноўваць Чыквіна з Катаевым.

Загаловак другога зборніка «Іду», які выйшаў з друку амаль аднáчасова з зборнікам «Святая студня», не насунуў нам ніякіх асацыяцый, па-за вобразам аўтара, які думна крочыць па вуліцы Ліповай «у натхнёнай задуме».

І вось у двух зборніках паэзіі Чыквіна мы вырашылі пашукаць плёнаў гэтай задумы.

У першым вершы сваёй кніжкі «Іду» Чыквін заяўляе, што хоча жыць «здалёк ад гарадоў, машын», «сярод палёў, звяроў і чыставоддзя», яму «вясковага хочацца хлеба», «з лупінай наваранай бульбы». На першы погляд, верш расчуляе. Дачытаўшы ж яго да канца, міжволі думаеш: «Чаго ж ты, братка, сядзіш у горадзе, ідзі на гайнаўскі цягнік, ды цешся прыволлем і «чыставоддзем». А бульбу ў мундзірах можаш есці і ў горадзе. Гэта нават модна, ды хутка. З селядцамі смакуе дасканала!

Можа ў гэтым месцы нехта падумае: «Нельга ж так даслоўна ўспрымаць паэзію, з пазіцыі Іванушкі-дурачка!» Чыквін жа хацеў у гэтым і іншых вершах выказаць складаныя праблемы сучаснага чалавека — яго дылематы, разгубленасць, фрустрацыю. Так, хацеў выказаць, але пераканаць не змог. Чыквін не напісаў, напрыклад, што трымае яго ў горадзе, чаму не хоча ён паехаць туды, дзе «паэзіі магнітнае поле». Чыквін не сказаў нам адкрыта, што мучыць яго сапраўды.

Перакідаем некалькі старонак. Ізноў Чыквін скардзіцца. На гэты раз скардзіцца, што позна радзіўся і «спазніўся» на вайну, «калі ўрок пераканаўчы давала гісторыя свету...» Шкадуе, што не бачыў «калі за клунямі бабахалі», бо «мы да стала паўзлі ракам». Так паэт вырашае другую падставовую праблему сучаснага чалавека. Такія нараканні выглядаюць, як святатадства, бо і чаго ж тут шкадаваць — хопіць паглядзець у тэлевізіі, што робіцца ў В'етнаме, і кожны чалавек (не толькі ўражлівы паэт) дакажа рэшту.

Паэт на кожным кроку сфрустраваны, што ні радок — дык роспач, боль, руіна, праклён, у кожным другім вершы — уцечка ў шчаслівае дзяцінства, да мамы, да Дубіч.

Верш аб Дубічах пачынаецца нават нядрэнна — нешта накшталт народнага прыпеву:

Дубічы, Дубічы,
Хмызняк і бярозы...

Далей жа — ізноў тое самае: нервоз, трывога і г.д.

Так бывае, але пісаць аб гэтым так даслоўна — няма сэнсу. «Боль», «смутак», «скарга», «роспач» — гэтых слоў стараюцца пазбягаць цяпер ужо нават творцы модных песень без большых амбіцый. Яны стараюцца замяняць гэтыя паняцці нейкімі вобразамі, а не сродкамі выразу даваеннага сентыментальнага танга.

Верш жа «Пад восень» выяўляе «паўнату» паэтычных магчымасцей Я. Чыквіна. У вершы ў асноўным гаворыцца, што людзі маюць, калі «заколюць вепрука», а менавіта: «асмаленае «свінства», «пузыры пускаюць угору дзеці» і г.д. Заканчэннем верша з'яўляецца паэтычная метафара:

І калі з коміна
Пакажацца вяпрук у кшталце дыму
І квік смяротны пяройдзе ў вецер...

Калі мы ўявілі сабе вепрука, які «у кшталце дыму», рохкаючы і падрыгваючы ножкамі, ляціць у неба, якраз як святы Ілья, дык не маглі паўстрымацца ад смеху. І ўсе папярэднія вобразы і сімвалы лопнулі, як мыльны пузыр.

І навошта было так напружвацца? Можа менавіта таму ў далейшым забракла Чыквіну не толькі вобразаў, але і рыфмаў. Напрыклад, на ст. 63 аўтар рыфмуе: без дайпрычыны — куст шыпшыны, а на ст. 42: без дайпрычыны — мой куст чупрыны.

Можам дапамагчы паэту: без дайпрычыны — куст каліны, кусок вяндліны, куст рабіны, няма мандаліны, у Веры і Ніны. Хопіць! За якія грахі мы будзем выдумваць за Чыквіна рыфмы?..

У другой частцы зборніка «Іду» мы сустракаем вельмі доўгі верш пад удзячным і шматабяцаючым загалоўкам «Беларуская дзяўчына». Вось менавіта яна, добрая, самаахвярная, ратуе нашага сумнага, героя ад непамернай тугі:

Калі б не пунс дзявочы,
я нават зараз падкасаць гатова
край сукенкі
і выпалоць з вас асот.

Можа мы занадта прыдзірлівыя, але нам міжволі насунулася параўнанне з вельмі брыдкай круцёлкай, у якой спяваецца, для чаго дзяўчына падкасвае сукенку...

Кніжка Я. Чыквіна «Святая студня», да загалоўка якой прычапіўся ніжэй падпісаны аўтар, гэта пасведчанне рашучага ўвахода паэта на дарогу творчасці, «паверыўшы ў паэзіі крыло».

Тыя ж самыя праблемы, касмічныя і невырашальныя, толькі больш мадэрнізму, менш рыфмы, больш белых вершаў. І даволі знаменная эвалюцыя: паэт ведае, хто ён, цэніць сябе і стараецца дараўнацца вялікім паэтам. Едзе ў Крым, і, следам Міцкевіча, усё дакладна апісвае. Ну што ж, у наш век паездка ў Крым — справа досыць празаічная, дык аўтар усімі сіламі стараецца сітуацыю ўдраматызаваць. Чытаючы ўсе пятнаццаць санетаў, уключна з «магістральным», адчуваеш, нібы нейкія таямнічыя сілы выкралі ад нас Янку не на два тыдні, але на многа

Зараз у Вейках

У 20 нумары (з 16 мая 1965 года) «Ніва» змясціла крытычны матэрыял пад загалоўкам *«Блытаніна»*. Гаварылася ў ім аб паблытаных рашэннях павятовых улад адносна арганізацыйных узроўняў школы ў *Падазяранах і ў Вейках*. З пісьма аддзела асветы ў Беластоку № 1—3(7)65 вынікала, што абніжаецца ў Вейках арганізацыйны ўзровень школы да класаў I—IV, а ў Падазяранах мае застацца васьмікласная школа. Заключаючы, напомнім, што блытаніна гэтая напсавала шмат крыві жыхарам абедзвюх вёсак.

Сёння ведаем, што ў Вейках існуе васьмікласная пачатковая школа. Вучыцца ў ёй 79 дзяцей, і дэмаграфічны ніж не паменшыць колькасці дзяцей у школе. Трохасабовым настаўніцкім калектывам кіруе настаўнік-дзеяч *Мікалай Ваўрэнюк*. Школа мае ўпарадкаванае сваё памяшканне і гаспадарчы будынак.

Калі прыйшоў сюды настаўнічаць М. Ваўрэнюк, застаў амаль пустку. Не было навучальных дапаможнікаў для старэйшых класаў, не было гаспадарчых памяшканняў, ды і сам школьны будынак патрабаваў рамонту. Гэта ўсё трэба было рабіць хутка. Праўда, ГРН у Гарадку аказала максімум дапамогі, школьныя памяшканні памалявалі, зрабілі новую сталярку. Але недахоп гаспадарчых будынкаў адчуваўся надта ў працы вейкаўскай васьмігодкі. Адзінае выйсце — будаваць іх грамадскім чынам.

Такі выхад быў адзіным. Разумеў гэта Ваўрэнюк. Але ці зразумеюць людзі? Людзі, якіх часта ўводзілі ў блуд самі ўлады, пішучы да іх супярэчлівыя наказы, не адклікаючы нават папярэдніх. Справа даспявала, а Ваўрэнюк адначасова стараўся вырабіць давер у вейкаўскіх гаспадароў.

— Урэшце зарызыкаваў, — успамінае кіраўнік, — на 29.X.68 г. вырашыў склікаць людзей на чын. Даходзіла гадзіна, а людзей нямнога. Пада мною ўгіналіся ногі, што мае намаганні не прынеслі ніякага эфекту і можа доўга яшчэ не прынясуць. Але праз гадзіну часу на школьным пляцы з'явілася каля 40 жыхароў. Мала таго, прывезлі з сабой будаўляную машыну з маторам, за якую прынамсі я ад імя школы ці ГРН нічога не плаціў. *За адзін дзень пабудавалі падмурак.* У пачатку снежня будынак быў гатовы.

Чын, аб якім гаварыў Ваўрэнюк, стаў вялікай выхаваўчай працай, працай, якая аб'яднала і згуртавала людзей іменна ў калектыўных пачынаннях. Гэта праўда, што былі пэўныя цяжкасці з пабудовай дарогі, якой ездзяць у Гарадок. Дарога мела служыць усім, а ў сувязі з тым трэба было і спадзявацца ўсіх на чыне пры пабудове дарогі, аднак так адразу не сталася. І зноў кіраўнік школы паставіў свой аўтарытэт на адну карту. Удалося. Людзі паехалі на чын. Дарога — жвіроўка амаль гатовая.

Пры самой школе шмат чаго зроблена, робіцца надалей і будзе рабіцца. Пабудавана ў гэтым годзе прыбіральня, у планах застаецца ніверліраванне спартыўнай пляцоўкі пры школе і выкананне фасада. Гэтага аднак трэба пачакаць таму, што гэтыя планы звязаныя з фінансавымі сродкамі.

Школьная моладзь і дзеці даюць усё з сябе, каб дараўнаць у грамадскай працы старэйшым. Напрыклад, у гэтым годзе атрымалі з павятовай рады і пасадзілі 50 ліп. Незалежна ад гэтага вучні вейкаўскай школы пасадзілі 600 дрэвак рабіны.

Неабходна дадаць, што вейкаўскія школьнікі пад кіраўніцтвам сваіх настаўнікаў добра рыхтуюць розныя ўрачыстасці і святкаванні. Людзі з прыемнасцю аглядаюць артыстычныя часткі, у праграме якіх амаль заўсёды знаходзіцца месца на беларускае слова.

Зараз у Вейках нядрэнна, а хочацца пажадаць, каб было яшчэ лепш.

А. КАРПЮК

Беларусіяна

БЕЛАРУСКІ РОД АПАЛІНЭРА

Слынны французскі паэт Апалінэр, які аказаў вялікі ўплыў на еўрапейскую літаратуру, паходзіў з таго самога роду, што і вядомы беларускі пісьменнік Карусь Каганец (псеўданім). Гэта быў род Кастравіцкіх з Навагрудчыны. Мелі яны там маёнтак Дарашковічы.

Дзед Апалінэра з'яўляўся польскім рэвалюцыянерам і эміграваў у Італію. Апалінэр быў няшлюбным сынам дачкі Кастравіцкага. Дзяцінства і юнацтва паэта прайшло на італьянскай зямлі. Нарадзіўся ён у 1880 годзе. У час першай сусветнай вайны прымаў удзел у баях французскай арміі, быў паранены. Памёр ва ўзросце 38 год. Большасць яго твораў была апублікавана пасмяротна. У многіх з іх адчуваецца духоўная сувязь паэта з Польшчай, з Беларуссю, са Славяншчынай.

Рэалістычныя і дэмакратычныя тэндэнцыі ў творчасці Апалінэра падхоплены потым такімі выдатнымі пісьменнікамі Францыі, як: Л. Арагон, П. Элюар, паэты Супраціўлення.

Апалінэр выдаў зборнік «Алкаголь». Вершы 1898—1913», цыкл «Бестыярый, ці Картэж Арфея», «Каліграмы. Вершы Вайны і Міру». Крытыкі Апалінэра абвінавачвалі яго ў тым, што не лічыўся ён з правіламі пунктуацыі, сінтаксісу і т.п.

Сапраўднае імя і прозвішча Апалінэра: Гіём Альбер Апалінары Кастравіцкі. (ся)

год на чужыну, і няма надзеі што калі-небудзь ён вернецца на Радзіму.

Добрасумленна прызнаем, што аж чатыры санеты наш аўтар прысвяціў амаль поўнасцю Міцкевічу, а толькі рэшту — сабе і сваім мукам. Чыквіну, як і Міцкевічу, цяжка жыць на чужыне (нават 2 тыдні ў Крыме!), бо «косцю ў горле стае заграніца» і «рэжа па сэрцы нудзьга безупынна».

Мы асабіста вельмі зайздросцім экскурсіі Яна Чыквіна ў Крым, а з санетаў яго цэнім адно шчырае прызнанне — паэт горача жадае пабываць яшчэ ў Італіі.

Што ж датычыць формы санетаў, аўтар узбагаціў яе параўнаннямі, якія нам ужо аднекуль вядомы. Ён кажа «спынілася гісторыі кабыла» (Маякоўскі пісаў: «Клячу истории загоним») «Ты мая рэлігія» — спявае Ян Чыквін аб Марылі, як Булат Акуджава аб Арбаце.

Можа гэта зноў выпадкова, але нам здаецца, што як на адну невялікую кніжку вершаў гэтых выпадкаў замнога.

Найбольш аднак здзівіла нас адвага і самаўпэўненасць паэта, які заяўляе:

Я мушу быць, хоць мяне не будзе
Сярод жывых — жывы
і жыццядайны.

Што датычыць нас, то так яно і будзе, калі толькі Чыквін перастане нарэшце зглядаць у студню свайго дзяцінства чужымі «дальнабойнымі біноклямі», бо пачне нас рэзаць «нудзьга безупынна», чытаючы яго вершы.

Не можам аднак адмовіць Я. Чыквіну аднаго — іскры таленту (за гэта яго ўжо хвалілі не раз). Выкарыстоўвае ж ён яе пакуль што не зусім так, як трэба.

З. НАСЯДКА

Пасля акадэміі адбылася сустрэча з паэтам Янам Чыквінам. Была яна цікавай і ўдалай. Паэт чытаў свае вершы і адказваў на пытанні, звязаныя з яго творчасцю. На здымку: Ян Чыквін (першы злева) гутарыць з выканаўцамі мастацкай часткі.

У ГДАНЬСКІХ БЕЛАРУСАЎ

У мінулым тыдні мы надрукавалі справаздачу аб акадэміі, прысвечанай Дням асветы, кніжкі і прэсы, у гданьскім аддзеле БГКТ. Сёння змяшчаем фотарэпартаж з гэтай урачыстасці, які даслаў нам пазней наш гданьскі карэспандэнт Мікалай Савіцкі.

Грэцкі жаночы калектыў выконвае адну з сваіх народных песень.

У мастацкай частцы выступілі з вершамі, песнямі і танцамі гданьскі калектыў БГКТ і гасцінна запрошаны калектыў песні і танца Грэцкага грамадска-культурнага таварыства ў Гдыні. На здымку: Беларускі танец «Лявоніха» ў выкананні «Маланкі» (так называецца гданьскі калектыў БГКТ).

ШТО ЧУВАЦЬ?

ПРА ГАСПАДАРЧУЮ НЕАХАЙНАСЦЬ

Як інфармуе беластоцкая дэлегатура Вышэйшай ізбы кантролю, у Беластоцкім ваяводстве адзначыліся неахайнай гаспадаркай будаўляныя і меліярацыйныя прадпрыемствы. Вось прыклады: пры разбудове цагельні ў Дабжыневе замест планаваных 5-ці мільёнаў зл. будаўнікі расходвалі звыш 13 мільёнаў зл., а цяжкія механічныя землекапалкі на будовах і пры дрынажоўцы палёў прастаялі амаль столькі часу, колькі працавалі.

Так было ў мінулым годзе. Цяпер, асабліва пасля надзвычай важных пастаноў апошняга пленума ЦК партыі, штосьці падобнае не можа здарыцца. Не дазволяць рабочыя.

ПРА ВУЧОНАГА ГАСПАДАРА

У вёсцы Дамураты на Дуброўшчыне жыве Чэслаў Ярашэвіч. Гаспадарыць ён на 20-ці гектарах зямлі. Гаспадарыць добра, бо дасканала ведае сваю прафесію. Ён ужо другі год завочна вучыцца ў Галоўнай школе сельскай гаспадаркі ў Варшаве. Сярэднюю сельскагаспадарчую школу таксама закончыў завочна.

Ч. Ярашэвіч — вельмі актыўны грамадскі дзеяч. З'яўляецца ён радным ВРН, а ў сваёй роднай вёсцы дапамагае будаваць школу грамадскім чынам.

ПРА ЗАТРАТЫ

Апошняя зіма цягнулася ад лістапада 1969 года да мая 1970 года. Яна не толькі страшэнна надакучыла людзям, але пакінула пасля сябе балючыя сляды на палях Беласточчыны. Толькі на тэрыторыі ГРН Гарадок у Беластоцкім павеце прыйшлося заараць 144 гектары азіміны, а гэта ж амаль 100 тон збожжа! Асабліва шмат пацярпелі вёскі: Мялешкі, дзе сяляне заaралі звыш 22 гектары азімін, на станцыі Валілы — звыш 16 га, у Бялявічах — звыш 27 га і ў Падазяранах — звыш 13 га. Некаторыя гаспадары проста заяўляюць, што ў гэтым годзе хлеб прыдзецца есці відэльцам.

ПРА СІЛАСЫ

У вёсках гарадоцкай ГРН гаспадары дагэтуль пабудавалі (пераважна пры выдатнай фінансавай дапамозе ПЗУ) 126 бетонных сіласных ямаў. У мінулым годзе толькі 11 сіласаў было выкарыстана згодна з іх прызначэннем. Сяляне ў многіх выпадках сіласныя ямы перабудавалі на паграбы, у якіх трымаюць бульбу. Гавораць яны, што сілас ім непатрэбны, бо маюць удосталь іншага корму, асабліва высокаякаснага сена. Шкада, што грамадскі агранам разам з грамадскім заатэхнікам не змаглі растлумачыць сялянам шкоднасці такога гаспадарання.

ПРА СУПРАЦОЎНІЦТВА

Моладзь з вёскі Валілы ў Беластоцкім павеце наладзіла сяброўскія кантакты з маладымі працаўнікамі Ваяводскага праўлення аптэкамі ў Беластоку. Зімой праводзілі яны супольныя гульні і вясёлыя кулікі, а на вясну інструктар з Беластока выступаў у валілаўскай святліцы з цікавымі дакладамі.

ПРА СЯМ'Ю ЗААТЭХНІКАЎ

У дзядзькі Казберука з вёскі Боўтрыкі ў Беластоцкім павеце сын і дачка вывучыліся на заатэхнікаў. Сын зараз працуе грамадскім заатэхнікам у Юшкавым Грудзе, а дачка — у Валілаўскім ПГР-ы.

ПРА КОРМ ДЛЯ ЗВЯРЭЙ

Сяляне ў прылясных вёсках штогод наракаюць на дзікіх свіней і іншую звярыну, якая знішчае ім пасевы і бульбу. Каб паменшыць гэтыя затраты, лясная служба абсталёўвае ў лесе спецыяльныя палеткі з бульбай, сырадэляй і аўсом. Толькі адно жэдняўскае надлясніцтва пасадзіла ў гэтым годзе 3800 кг бульбы.

М. Нурэцкі

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

БЕЛАРУСКІ ХАЛАДНІК

І так, лета нас у гэтым годзе занадта не песціць. Холадна.

Памятаю, прыйдзеш у гарачы летні дзень дахаты, ды з'ясі халаднічку — адразу лягчэй на душы зробіцца.

Чалавек аднак — стварэнне аптымістычнае, верыць заўсёды, што будзе лепш. Дык і нам не застаецца нічога іншага, як паверыць у будучую аўру, ды падрыхтавацца да таго, каб зрабіць добры халаднік.

Зрэшты, добры халаднік смакуе нават і ў холад. І разумныя людзі пачынаюць яго рабіць ўжо ў пачатку вясны, калі толькі пачынаюць паяўляцца зялёныя дары зямлі-карміліцы.

І якіх толькі халаднікоў не выдумваюць нашыя гаспадыні! І на мясным вывары, і на кіслым малацэ, і на вадзе з воцатам і на хлебным ці бурачаным квасе, і са шчаўя, і з бацвіння бурачанага, і г.д. і г.д.. Калі б мы сталі апісваць усе гэтыя спосабы, дык не хапіла б і газеты!

Мы ж сёння прапануем спосаб вельмі просты і, напэўна, многім вядомы. Такі халаднік добра робяць на Беларусі.

Прапорцыі бяруць «на вока», што каму больш падабаецца — таго больш.

Адным словам, перш за ўсё прапануем узяць 0,25 кг свежага, здаровага шчаўя. Дакладна вымыць кожны лісточак і дробна нарэзаць. Зварыць шчаўе ў пасоленай вадзе (прапорцыя, пададзеная намі, якраз на каструлю сярэдняй велічыні). Шчаўе доўга не варыць — мінут 15. Астуджваем яго.

Асобна варым адзін стары бурачок сярэдняй велічыні (калі ўжо ёсць маладыя — дык, вядома, лепш 2—3 маладзенькія). Буракі варым у лупінах. Астуджаныя ўжо, трэба абабраць і сцерці на бурачанай тарцы.

Сцертыя буракі спалучаем са шчаўем і даем пастаяць з гадзіну.

Цяпер рыхтуем прыправу да халадніка. Дакладна мыем і дробна нарэзваем пучок зялёнай цыбулькі, пучок укропу, свежы агурок і 2—3 крутыя яечкі.

Многія любяць дадаць яшчэ ў халаднік нарэзанае варанае або печанае мяса, калі якраз ёсць пад рукой.

Многія дадаюць яшчэ і маласольныя агуркі і зялёную пятрушку.

Але нам здаецца, што гэта неабавязкова. Дастаткова калі да пададзеных намі прыпраў дададзіце шклянку смятаны, усё добра размешваючы і падсольваючы, калі трэба, ды запраўце гэтым шчаўе.

Халаднік атрымаецца — пальцы лізаць.

Жадаем нашым мілым чытачкам добрай пагоды, цёплых дзён і ўдаланага выкарыстання нашага рэцэпту.

Гаспадыня

»РА — 2«

Нядаўна з мараканскага порта Сафі выйшаў у прасторы Атлантыкі папірусны карабель «Ра—2». Цікавая гісторыя гэтага карабля. Як вядома, у мінулым годзе нарвежскі вучоны і слаўны падарожнік, герой «Кон-Цікі» Тур Хейердал зрабіў спробу пераплысці Атлантычны акіян на папірусным караблі. Мэта экспедыцыі заключалася ў тым, каб праверыць на практыцы, ці магчымае было перасяленне старажытных народаў з Афрыкі ў Амерыку надоўга да Калумба. Выяснілі, што старажытныя егіпцяне і фінікійцы плавалі выключна на папірусных лодках. Пляліся яны, як карзіны, з шырокім і шчыльным дном. Дзякуючы лёгкасці папіруса, судны добра ўтрымоўваліся на вадзе.

І так, у маі мінулага года першы карабель Хейердала (пабудаваны ў Чадзе), названы імем старажытнаегіпецкага бога Сонца — «Ра», адплыў з Сафі і амаль два месяцы праплаваў у акіяне, зрабіўшы 5200 км. Аднак «Ра» да Амерыкі не даплыў: моцныя хвалі сур'ёзна пашкодзілі судна, і, ратуючы экіпаж, яго давялося пакінуць у раёне Малых Антыльскіх выспаў. Прайшло каля года, і раптам газеты загаварылі аб новай экспедыцыі Хейердала.

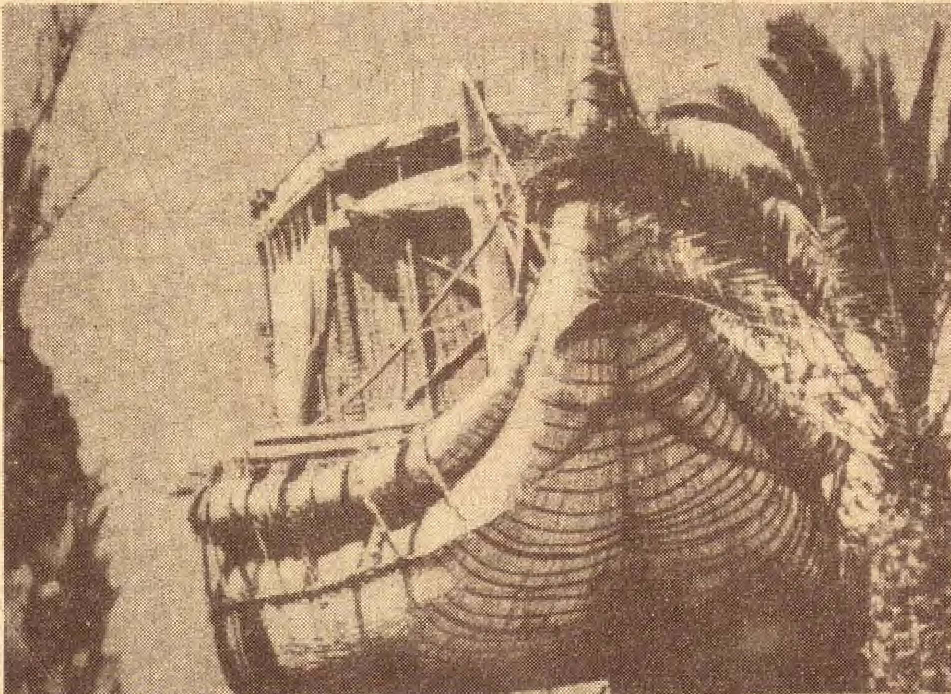
Гэтым разам судна будавалі пяць індзейцаў з Балівіі. Выкарыстана было дванаццаць тон сухога папіруса. У Балівіі мясцовыя жыхары, таксама як і ў Чадзе, карыстаюцца лодкамі, сплеценымі з падобнага матэрыялу. Была зменена сістэма будаўніцтва: першае судна было саткана з мноства пучкоў сцяблоў, тады як новае — з двух маналітна і надзейна сплеценых гіганцкіх паплаўкоў.

Тур Хейердал.

Каларытны экіпаж «Ра—2». Апрача названага ўжо нарвежскага вучонага, складаюць яго: савецкі лекар і журналіст — Юрый Сянкевіч (адказны за здароўе экіпажа, за прадукты і 1100 літраў прэснай вады. Ён жа вядзе таксама псіхалагічныя назіранні), егіпецкі біяхімік і атлет Джордж Сорыял, італьянец Карло Мауры — сацыяліст па пераканаННях, прафесіянальны альпініст, які ўваходзіць у пяцёрку найлепшых альпіністаў свету, кінааператар, фатограф, журналіст; мексіканец Сантяго Хеновес — філосаф, прафесар антрапалогіі, пісьменнік; амерыканец Норман Бейкер — адказны за радыёсувязь — адзіны прафесіянальны марак сярод членаў экіпажа; мараканец Мадані і вопытны японскі кінааператар Кей Охара (зрабіў ужо звыш 200 фільмаў). Толькі двое апошнія не ўдзельнічалі ў папярэдняй экспедыцыі. На борце карабля таксама агульная любіміца экіпажа свавольная малпка Сафі.

— Мы яшчэ раз прадэманструем усяму свету, — сказаў Тур Хейердал, — што людзей розных кантынентаў і перакананняў можа з'яднаць і зблізіць мірная праца, агульная высакародная мэта.

Судна «Ра—2» перад адплыццём.

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

ДЗЯКУЙ БААБАБАМ!

Паводле старадаўніх паданняў, заснаванне гарадоў у старажытнай афрыканскай імперыі Малі суправаджалася абавязковым абрадам: правіцель яе садзіў баабаб. У гэтым дрэве нібыта жыў дух — захавальнік горада.

Месцазнаходжанне сталіцы імперыі Малі, якая ў XIII—XIV стагоддзях займала тэрыторыю сучасных Маўрытаніі, Малі, Сенегала, Гамбіі, Нігерыі, Нігера, Верхняй Вольты і Гвінеі, вучоныя дакладна не ведалі. Высветліць гэта — такую задачу паставілі перад сабой удзельнікі сумеснай польска-гвінейскай экспедыцыі.

У гіпотэзах даследчыкаў указваліся тры пасяленні: Кангамота, Галібакора і Ніані. Але дзе капаць перш за ўсё?

Вучоным дапамаглі баабабы. Вывучаючы звесткі легенд і хронік, яны вызначылі ўзрост гэтых дрэў у пасяленнях, якія цікавілі іх. Баабабу ў наваколлі Кангамота аказалася прыкладна тысяча гадоў. Яго сабрат з Галібакора быў на цэлыя шэсцьсот гадоў маладзейшы. А вось дрэву ў Ніані налічвалася семсот гадоў, і гэты ўзрост супадаў з датамі хронік.

Рашаючае слова сказала рыдлёўка археолагаў. Толькі за месяц работ былі знойдзены рэшткі ўмацаванняў, фундаменты дамоў, дарогі, вымашчаныя велізарнымі плітамі, паміж якімі скрываліся жалезныя шыпы з зазубінамі. Такая дарога магла спыніць варожую конніцу. Аб ёй і ўпаміннала старадаўняя хроніка.

Старажытная сталіца, на думку археолагаў, была тут, у Ніані.

ЛЕКАР ПРЫРОДА

ДЗЯДОЎНІК

Як ні дзіўна, але гэта пустазелле з'яўляецца каштоўнай сыравінай для прыгатавання лякарстваў. Ужываюць карэнні дзядоўніка першага году вегетацыі расліны. Яны ўтрымліваюць да 45 працэнтаў інуліну, эфірнае масла, дубільныя, горкія і тлушчападобныя рэчывы, сцерыну. Карэнні дзядоўніка ўжываюць як патагонны і мачагонны сродак. Настой карэнняў на міндальным або аліўкавым масле вядомы пад назвай «рэпейнае масла», яго ўжываюць як сродак для ўмацавання валасоў.

У народнай медыцыне адвар карэнняў ужываюць пры захворванні нырак. Адвар на малацэ даюць дзецям пры дыятэзе, скураным туберкулёзе. Пры высокай тэмпературы хворых абкладваюць свежымі лістамі дзядоўніку.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...у Брытанскай Гвіане адкрыт магутны вадаспад вышынёй 230 метраў (Ніагара — 51 метр, Вікторыя — 103 метры). Вадаспад размешчан у джунглях, у 250 кіламетрах ад сталіцы — Джорджтаўна.

ЧВЭРЦЬ СТАГОДДЗЯ НАЗАД

ТРЫНАЦЦАЦЬ АКТАЎ

Так, трупы знойдзены. Але яшчэ заставалася шмат незразумелых пытанняў. *Першае:* ці сапраўды гэта былі трупы тых, каго шукалі? *Другое:* ад чаго загінулі верхаводы нямецкага фашызму?

На першае пытанне павінны былі адказаць разведчыкі, крыміналісты, медыкі, на другое — толькі медыкі.

Зоймемся медыкамі. І тут на змену Івану Чуракову прыходзіць д-р Фауст Шкараўскі — галоўны судова-медыцынскі эксперт І-га Беларускага фронту.

Цяпер палкоўнік медыцынскай службы доктар Фауст Іосіфавіч Шкараўскі ў адстаўцы, і наша гутарка адбылася ў яго кіеўскай кватэры. Ён расказваў:

«У першых чыслах мая 1945 года мяне выклікаў да сябе начальнік медыцынскай службы 1-га Беларускага фронту генерал Барабанаў і сказаў, што атрыман загад ад члена Ваеннага савета І-га Беларускага фронту генерала Цялегіна правесці адказную судова-медыцынскую экспертызу. Камандзіроўку я павінен даць асабіста яму на подпіс і неадкладна на машыне адправіцца ў Бух, у размяшчэнне 3-й ударнай арміі».

Канстанцін Фёдаравіч Цялегін, цяпер генерал-лейтэнант у адстаўцы, памятае пра гэта.

— Так, я сапраўды аддаў гэты загад. Мне пазванілі з Масквы і далі ўказанне правесці па ўсёй форме абследаванне знойдзеных трупаў фашысцкіх верхаводаў, пра знаходку якіх мы дакладвалі ў Маскву. Труп жа Гебельса быў знойдзены ўжо 2 мая.

— А распаўсюджваўся гэты загад на труп Гітлера?

— У той час мы яшчэ не ведалі, якія трупы будуць знойдзены. Але загад датычыў усіх, хто будзе знойдзен...

5 мая доктар Фауст Шкараўскі ўвайшоў у невялікі дом, размешчаны ў садзе. Дом ахоўваўся вартавымі. У пакоі, які быў без мэблі, ляжалі дзевяць трупаў. Затым у Бух прыбылі іншыя медыцынскія раэксперты: Краеўскі, Маранц, Гулькевіч, Багуслоўскі.

...Калі зімой 1968 года я з'явіўся ў кабінеце члена-карэспандэнта Акадэміі медыцынскіх навук СССР, прафесара доктара медыцынскіх навук Мікалая Аляксандравіча Краеўскага, то ён быў нямала здзіўлен тэмай нашай размовы.

— Так, я той самы Краеўскі, які падпісваў акт разам з доктарам Шкараўскім. Але вось ужо не думаў, што калісьці давядзецца зноў вярнуцца да гэтай тэмы...

М. А. Краеўскі — адзін з буйнейшых савецкіх спецыялістаў у галіне паталагаанатоміі, у час вайны быў галоўным паталагаанатомам І-га Беларускага фронту і ў самым яе канцы стаў галоўным паталагаанатамам Чырвонай Арміі. 30 красавіка 1945 года ён прыбыў у Берлін да сваіх калег па І-му беларускаму фронту. Яго знаходжанне было вельмі дарэчы, ён быў уключан у састаў судова-медыцынскай камісіі, кіраваў якой доктар Шкараўскі. Іншымі членамі камісіі сталі ўрач Анна Якаўлеўна Маранц[1]), пераймальніца Краеўскага на пасту галоўнага паталагаанатама І-га Беларускага фронту (цяпер яна працуе ў адной з буйнейшых бальніц Кіева), армейскі паталагаанатам Юлій Валянцінавіч Гулькевіч (цяпер ён прафесар у Мінску) і армейскі судова-медыцынскі эксперт Багуслоўскі.

Я задаў прафесару Краеўскаму некалькі пытанняў:

— Дзе адбывалася ўскрыццё?

— Нашай базай быў хірургічны армейскі шпіталь, які размясціўся ў медыцынскіх клініках Буха. Ускрыццё адбывалася ў стацыянарным моргу, было ўсё спецыяльнае абсталяванне, умовы былі нармальныя.

— Хто прысутнічаў пры гэтым?

— Наша камісія, некалькі санітараў і вядомы медык прафесар Грашчанкаў, які тады знаходзіўся ў Берліне. Але ён толькі назіраў.

— Ведалі вы тады, чые трупы ўскрывалі?

— Што датычыць сям'і Гебельса і генерала Крэбса — так. Што ж датычыць яшчэ двух трупаў — то дакладных звестак не было, толькі была размова, што, магчыма, гэта Гітлер і Браун. Паўтараю — мы маглі толькі меркаваць.

— Калі былі ўскрыты гэтыя два трупы?

— Мне здаецца, восьмага мая.

Прафесар Краеўскі не памыліўся. Гэта дата ўказана ў акце.

Задача экспертызы і простая, і складаная. Вядома, для прафесіянальных судовых медыкаў і паталагаанатамаў, што ўдзельнічалі ва ўскрыцці, гэта была далёка не першая экспертыза. З другога боку, выканаць яе патрэба было асабліва старанна. У адпаведнасці з агульнымі прынцыпамі судова-медыцынскай экспертызы, кожны распадаўся на дзве часткі: апісанне і заключэнне. Кожную частку эксперты складалі і падпісвалі асобна.

Было б вельмі празмерным прыводзіць больш 50 старонак актаў, складзеных камісіяй доктара Фауста Шкараўскага. Актаў было трынаццаць, мы поўнасцю прывядзём толькі некалькі, даўшы некаторыя важныя фрагменты з іншых. І так, акты:

№ 1—2 — дзве дачкі Гебельса
«3—4 — два сабакі
«5—6 — муж і жонка Гебельс.
— генерал Крэбс
«8—11 — тры дачкі і сын Гебельса
«12—13 — Адольф Гітлер і Ева Браун.

ТРЫБУНА чытачоў

ЦІКАВАЯ НАСЦЕНГАЗЕТА

Вельмі цікавую насценгазету зрабілі вучні са Старога Ляўкова (Гайнаўскі павет) пад кіраўніцтвам настаўніцы Ніны Бандарук.

Насценгазета мае загаловак «Трывалыя сляды народнай памяці». У габлёце за шклом размешчаны здымкі жыхароў Ляўкова, якія былі ўдзельнікамі II сусветнай вайны, медалі і адзначэнні за ўдзел у баях (між іншым, пад Монтэ Касіна), нямецкія пашпарты, якія захавалі дагэтуль былыя юнакі і дзяўчаты, вывезеныя на цяжкую працу ў Нямеччыну. У габлёце знаходзіцца таксама дакумент былога вязня Асвенціма Мікалая Несцярука. Насценгазета карыстаецца вялікім зацікаўленнем сярод моладзі і дарослых.

Я. Цялушэцкі

ПАТРЭБНЫ РАМОНТ

З Крываціч да Орлі няцэлых пяць кіламетраў. Дарога, якая служыць камунікацыйным трактам, усім надаела. Яе трохкіламетровая частка небрукаваная і зусім не надаецца да карыстання. Кожную вясну і восень, калі найбольш балота, многія ломяць тут вазы, сельскагаспадарчыя машыны. Адным словам, з Крываціч да Орлі не прайсці — не праехаць. А найбольш ездзяць на гэтай дарозе сяляне з Орлі, Крываціч, Мора, Махнатага, Старога Корніна. Варта, каб прэзідыум ГРН у Орлі прызначыў належныя грашовыя сумы з грамадскага фонду на направу гэтай дарогі. Сяляне з Крываціч, напэўна, прымуць масавы ўдзел у грамадскім чыне, калі ГРН у Орлі зоймецца будовай гэтай важнай дарогі.

Ваня Кірызюк

ЗЛЕЎНЯ МАЛАКА І КРАМА

Злеўня малака ў Козліках, што на Гайнаўшчыне, ад ліпеня 1966 года знаходзіцца ў новым мураваным будынку. Малачаром з'яўляецца В. Аўсенюк, які дбае заўсёды аб чысціні і парадку, а таксама, каб не было клопатаў у дастаўцы малака.

У тым жа самым будынку месціцца і крама. Прадаўшчыцай з'яўляецца Вера Аўсенюк. Да сваіх кліентаў яна адносіцца заўсёды ветліва і з усмешкай на твары. У краме можна купіць усе патрэбныя артыкулы. В. Аўсенюк мае многа працы, асабліва летам, калі скупляе яйкі. Прыносяць іх жыхары нават далёкіх вёсак. І кожнае яйка яна мусіць прасвятліць пры дапамозе нафтавай лямпы.

Чытачка з Козлікаў

ЗМВ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

З нагоды святкавання Міжнароднага дня дзіцяці ўсе гурткі ЗМВ з Беластоцкага павета падрыхтоўваліся да яго адзначэння. Праходзіў ён пад знакам «Добрая сям'я — шчасце дзіцяці», «Усім дзецям на свеце — мір і навука». Урачыста быў адзначаны Міжнародны дзень дзіцяці ў вёсцы Саколе (ГРН Міхалова). Члены ЗМВ арганізавалі для дзяцей вечарыну і чытальніцкі конкурс. На вечарыне моладзь пачаставала дзяцей чаем, пернікамі і шакаладкамі.

Я. Ц.

ПАСЕЯЛІ ГРЭЧКУ

Сельскагаспадарчы гурток у Паўднёвым Востраве апрацоўвае землю з дзяржаўнага фонду. Нядаўна на 10 га засеяў ён грэчку. Калі грэчка дасць добры ўраджай — гэта значна павялічыць даход сельгасгуртка.

(хх)

Дарагое Сэрцайка!

Была ў мяне вельмі сардэчная сяброўка. Нам было разам добра: хадзілі разам на забаву ў сваю і суседнія вёскі, супольна раіліся і куплялі модныя сукенкі і г.д. Цяпер, калі ідзем вуліцай — мінаемся, як бы ніколі і не зналіся.

А прычына такая: у нашай вёсцы нядаўна была вялікая забава, было вельмі многа моладзі з розных вёсак. Перад забаваў мая сяброўка гаварыла мне (і цешылася), што на гэту забаву прыедзе яе добры знаёмы, якога яна дарыць пачуццямі. Абяцала, што пазнаёміць мяне з ім. Наогул гаварыла аб ім часта і многа. І прыехаў Віця. Сапраўды, прыстойны, прыгожы, ветлівы хлапец. Надзя пазнаёміла мяне з Віцем. Пайшлі мы ўсе на забаву. І што аказалася? Віця, замест з Надзяй, пачаў гуляць са мной. Калі я яму ў танцы сказала, што не выпадае мне з ім гуляць, дык ён вельмі мяне прасіў, каб я не пакінула яго, што Надзі ён ніколі не кахаў і нічога ёй аб каханні не гаварыў, проста лічыў яе як знаёмую, як сяброўку. Праз нейкі час Надзя пайшла дамоў, пакінуўшы нас.

Ад таго моманту перастала са мной гаварыць і сябраваць. Віця паехаў і пачаў пісаць да мяне. Пісаў, што мае прыехаць ізноў у нашую вёску, але цяпер да мяне, да маёй хаты. Але што мне рабіць з Надзяй? Віця мне вельмі спадабаўся, я яму таксама. Аднак шкада мне Надзі, але ж я нічога не магу зрабіць. Калі б Віця кахаў Надзю, не выбраў бы мяне. Што рабіць? Парай.

Марыся з Беласточчыны

Марыся! Разумею цябе. Паколькі ты з Надзяй сябруеш, добра яе, напэўна, разумееш і ведаеш. Віцю аднак добра не пазнала. Тады раю табе пагаварыць шчыра з Надзяй. Пастарайся зразумець яе, ей сапраўды было прыкра, таму ты першай пачні размову.

Галя з Беласточчыны! Малочны тэхнікум знаходзіцца толькі ў Беластоку, аднак завочнага аддзела няма.

Сэрцайка

У ПАЛІЧНАЙ БУДЗЕ ФЭСТЫН

На Гайнаўшчыне далей працягваюцца святкаванні 100-ай гадавіны з дня нараджэння У. Леніна і 25-ай гадавіны з дня вызвалення ад нямецкіх захопнікаў. Адным з вялікіх мерапрыемстваў у сувязі з гэтымі гадавінамі будзе 28 чэрвеня фэстын у Палічнай, які арганізоўвае гайнаўскі аддзел БГКТ з ГРН-ам у Палічнай і з тамашнімі мясцовымі арганізацыямі. Удзельнікі фэстыну пабачаць выступленні мастацкіх калектываў, паказы моды, змогуць прыняць удзел у кніжнай латарэі, «згадуй-згадулі», вялікай забаве і іншых цікавых пунктах праграмы.

Арганізатары намагаюцца, каб фэстын быў забяспечаны харчовымі прадуктамі, рознымі напіткамі і лёдамі. Арганізатары спадзяюцца, што на фэстын прыйдзе многа людзей, нават з далёкіх мясцовасцей, таму, што да Палічнай ёсць добры даезд.

ВБ

СА СВАІМ АПЕКУНОМ

У беларускім ліцэі ў Гайнаўцы існуе гурток Саюза вясковай моладзі. Апякуецца ім і дапамагае яму ў працы настаўнік беларускай мовы Васіль Сакоўскі.

На здымку: члены праўлення ЗМВ з I-а класа са сваім выхавацелем. *фота В. Бура*

ГУРТОК ЗМС

Гурток ЗМС, які існуе пры Бельскім будаўляным прадпрыемстве, пасля рэарганізацыі шырока разгарнуў сваю дзейнасць. Члены гуртка прымаюць масавы ўдзел у грамадскіх чынах, арганізоўваюць дыскусіі на хвалюючыя моладзь тэмы. Працай гуртка цікавяцца таксама сакратар партыйнай арганізацыі Сцяпан Стральчук і старшыня рабочай рады Мікалай Сябесюк. У сувязі з Днём будаўніка, актыў гуртка ЗМС арганізаваў вечарыну. Актыўны ўдзел у працы гуртка прымаюць — Павел Валосік, Зінаіда Анапюк, Ліля Іванюк, Валя Юзэфовіч і іншыя.

К. В.

МАНДАЛІНІСТЫ

Калектыў мандаліністаў з пачатковай школы ў Мілейчыцах працуе пад кіраўніцтвам настаўніцы беларускай мовы Тэклі Вашчук.

Фота С. Крэйза

ПРЫГОЖА СПЯВАЮЦЬ

Вёска Грабені ў Дуброўскім павеце славіцца здаўных-даўна прыгожым спяваннем. Амаль нідзе ў Дуброўскім павеце няма столькіх людзей, якія б прыгожа спявалі і хацелі спяваць. У Грабенях прысвяткам збяруцца людзі на вуліцы вечаркам і, калі заспяваюць, дык песня плыве далёка, у суседнія вёскі, дзе зайздросцяць людзі такім талентам. І менавіта ў гэтай вёсцы неабходна арганізаваць хор. Аб гэтым павінен задбаць дуброўскі аддзел БГКТ, якому дапамагае ў працы інструктар ГП на сакольскі аддзел.

(мм)

ЗАЛАТОЕ ВЯСЕЛЛЕ

У Грабаўцы на Гайнаўшчыне адбываліся і адбываюцца розныя сямейныя ўрачыстасці — хрэсбіны, вяселлі або зноў сусед суседа ці кум кума запрашае ў госці. Але 26 красавіка ў сям'і Паўла і Тацяны Шыманюкоў адбывалася такая ўрачыстасць, якой яшчэ ў Грабаўцы ніколі не было. У гэты дзень сабраліся ў Паўла і Тацяны ўсе 6-ра іх дарослых дзяцей з 15-ю ўнукамі і прыехаў нават намеснік старшыні Павятовайрады нарадовай тав. Панасюк.

Гэтая нязвыклая ўрачыстасць была прысвечана 50-ай гадавіне з дня шлюбу Паўла і Тацяны Шыманюкоў. Рада Дзяржавы прызнала ім медаль «За доўгае супружаскае сужыццё», якую ўручыў намеснік старшыні прэзідыума ПРН.

(мх)

Калі згрупаваць прыкметы, устаноўленыя ў апісальнай частцы, і асноўныя моманты заключэнняў, то атрымліваецца такі даволі цікавы малюнак: у актах 1, 2, 8, 9, 10 і 11 (дзеці Гебельса) ва ўсіх канстатуецца: «У роце — рэшткі ампулы. Пах горкага міндалю ад мозгавага рэчыва. Лёгкія — чырвонага колеру», хімічнае даследаванне паказала «наяўнасць цыяністых злучэнняў», а заключэнне сведчыла: «Атручванне цыяністымі злучэннямі».

Як бачым, тут экспертыза ішла прамым шляхам ад апісання да заключэння. Экспертыза дзяцей была найбольш простай, паколькі трупы не былі абпалены. Не быў абпалены і труп генерала Крэбса. Тут эксперты ўстанавілі: «ясны пах горкага міндалю» пры ўскрыцці грудной і брушной поласцей; хімічнае даследаванне ўнутранасцей — «наяўнасць цыяністых злучэнняў».

Дарэчы, гэта заключэнне абвяргае версію, што ўстанавілася ў заходнегерманскай гісторыяграфіі аб тым, што апошні начальнік германскага штаба генерал Ганс Крэбс загінуў «афіцэрскай смерцю» і застрэліўся з пісталета. Праўда, камісія выявіла на галаве тры рваныя раны тыпу пашкоджанняў, але гэта ці ў якім разе не былі сляды выстрала. Заключэнне: смерць «у выніку атручвання цыяністымі злучэннямі».

З трупамі Іозэфа (акт № 5) і Магды (№ 6) Гебельс справа была так: яны былі значна абпалены. Тым не менш сляды, што даюць магчымасць вызначыць прычыну смерці, былі знойдзены. Абследуючы труп Гебельса, камісія запісала: «паміж зубамі ніжняй сківіцы справа знойдзен кавалак тонкага белага шкла — ампулы», а пры ўскрыцці лёгкіх — «слабы пах горкага міндалю. Хімічны аналіз паказаў наяўнасць цыяністых злучэнняў у крыві і ўнутранасцях. У Магды Гебельс «кавалачкі танкасценнай ампулы з сіняй галоўкай»; хімічны аналіз паказаў «наяўнасць цыяністых злучэнняў».

Нарэшце трупы двух сабак, выцягнутых з варонкі ў садзе імперскай канцылярыі. Здавалася б, яны не мелі асаблівай цікавасці. Першы труп (№ 3) — буйнай нямецкай аўчаркі. На слізістай языка — «два асколкі танкасценнай ампулы» пры аналізе — цыяністыя злучэнні. Ніякіх пашкоджанняў. Акт № 4 — невялікі чорны сабака. На галаве — уваходная адтуліна кулі, ёсць і выхадная адтуліна. «Пабочных прадметаў у пашчы — няма». Затое хімічнае даследаванне дало «наяўнасць цыяністых злучэнняў». Вывад: «прычынай смерці з'яўляецца атручванне цыяністымі злучэннямі і смяртэльнае пашкоджанне галавы са значным разрушэннем рэчыва мозгу».

Калі я запытаў у аднаго з відных судовых медыкаў прафесара, доктара Уладзіміра Міхайлавіча Смальянінава, што гэта значыць, прафесар адказаў:

— Бачыце, гэта вельмі падобна на так званую таксіналагічную пробу. Відаць, аднаму сабаку далі ампулу, другому далі ампулу праглыкнуць, а потым прыстрэлілі.

(Працяг будзе)

¹) А. Я. Маранц праводзіла сама ўскрыццё.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Grunt to zdrowie" (franc.), 23—24. „Życie zamku" (franc.), 25—26. „Ostatni świadek" (polski), 27—28.

Дубіны

„Morderca na zawołanie" (NRD), „Zwariowałeś Toni" (czeski), 24—28.

Нараўка

„Koniec agenta W4C" (czeski), „Szósty lipca" (radz.), 24—28.

Нарва

„Żyrafa w oknie" (czeski), „Kalejdoskop" (ang.), 24—28.

Чыжы

„Kapryśne lato" (czeski), „Tylko jedno życie" (radz.), 24—28.

Дубічы Царкоўныя

„Kochałem cię" (radz.), „Stawka większa niż życie" (polski), 24—28.

Арэшкава.

„Partyzant z Lelejskiej góry" (jugosł.), „Stawka większa niż życie" (polski), 27—28.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Biały pokój" (czeski), „Człowiek z M-3" (polski), 24—28.

Орля

„Dziewczyna" (jugosł.), „Miłość i jazz" (ang.), 24—28.

Райск

„Kochać jak Romeo" (jugosł.), „Siedem razy kobieta" (włoski), 24—28.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова

„Zwali go Al Capone" (jugosł.), 23—24. „Tajemniczy mnich" (radziecki), 25—26. „Płomień nad Adriatykiem" (jugosł.), 27—28.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Po wielkiej burzy" (szwajcarski), 23—24. „Królewski błąd" (czeski), 25—26. „2 mamy i 2 ojców" (radz.), 27—28.

Мельнік

„Marynarz Czyżyk" (radz.), 23—24. „Toast" (polski), 25—26. „Lew pręży się do skoku" (węgierski) 27—28.

Мілейчыцы

„Skowronek" (węgierski), 23—24, „Sami na wyspie" (jugosł.), 25—26. „Lew pręży się do skoku" (węgierski), 27—28.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Szczęśliwy Aleksander" (francuski), „Galia" (franc.), 24—28.

Новы двор

„Winnetou" (jugosł.), cz. III, „1914—1918" (radz.), 27—28.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto. NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

BZGraf. Nakład 7099 W—3

Дзелавая характарыстыка

— Вы не маглі б парэкамендаваць мне кемліва-га супрацоўніка з вашай установы?

— З прыемнасцю. Напрыклад, мой намеснік. Дасканалы працаўнік, бліскучы арганізатар, актыўны і рашучы. Ідэал, аб якім можна толькі марыць.

— А чыста чалавечыя якасці?

— Надзвычай сумленны і шчыры. Заўсёды гатовы дапамагчы. Уважлівы да сяброў, спагадлівы, тактоўны. Калектыў ім проста не нацешыцца.

— Сямейнае жыццё?

— Лепш і не прыдумаеш. Ён абажае жонку, жонка — яго, абое — сваіх дзяцей. Тыя — іх.

— Цікавіцца грамадскімі справамі?

— Вельмі. У грамадскую працу проста зубамі ўпіваецца.

— А вы не можаце парэкамендаваць каго-небудзь іншага?

— Магу, але гэта ўжо будзе зусім не той чалавек. Не, зусім не той!

— Разбіраецца ў сваёй спецыяльнасці?

— Сяк-так. Накладную ад разавага пропуску, вядома, адрозніць... Але, скажу вам проста — гультай, зрывае графікі паставак, мітуслівы, даручаную яму працу хутчэй дэзарганізуе, чым арганізуе.

— А як чалавек?

— Характар няўстойлівы. Зласлівы і няшчыры. Начальству нахабна падлізваецца, з падначаленымі грубы, наладжвае інтрыгі супраць саслужыўцаў, стараецца спіхнуць на іх сваю працу. Яго ў нас цярпець не могуць...

— Сямейнае жыццё?

— Заблытанае. Аліменты на аліменты, як працэнты на працэнты. Бухгалтар заўсёды хапаецца за валяр'янку, калі прабуе разабрацца ў яго былых жонках.

— Цікавіцца грамадскімі справамі?

— Ніколькі. Аднойчы яго сунулі ў рэдакцыю сценгазеты, дык ён, уяўляеце, заявіў, што непісьменны.

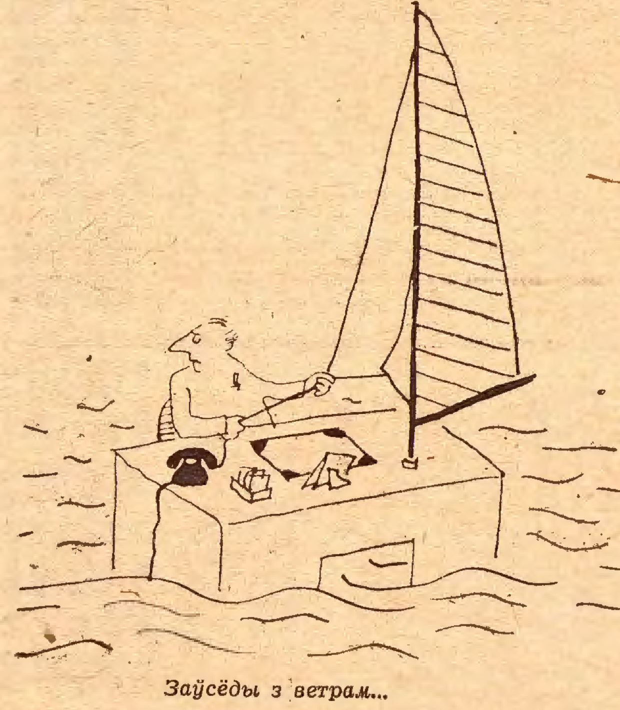
— Можаце не працягваць: гэта мой чалавек. Калі вы не супраць, я тут жа бяру яго да сябе.

— Вы з глузду з'ехалі?

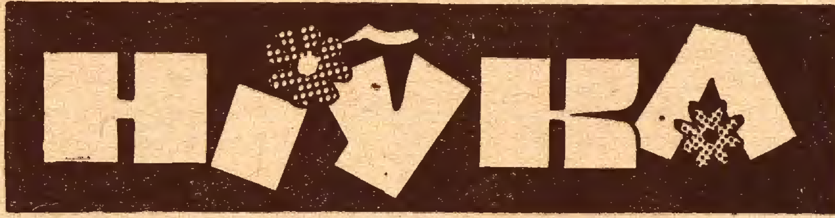
— Паслухайце, цяпер усе ведаюць, што калі на прадпрыемстве хочуць пазбыцца дрэннага працаўніка, яго ўзносяць да нябёс. І наадварот, вартаснага чалавека ганяць. Спачатку і я кляваў на гэту вудачку, але цяпер, слава Богу, мяне не правядзеш. Прысылайце хутчэй да мяне гэтага нягодніка!

Дэёрдзь Фёльдзеш

НА ДНІ МОРА

Заўсёды з ветрам...

– ...рмінова радзіруйце! адкрыта новая магутная плынь.

Галаваломка

Прыглядзьцеся ўважліва да рысунка і акрэсльце на вока, з колькіх рыбак ён складзены.

* * *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

2	17	12	24	10
22	11	8	5	19
7	13	21	18	6
9	4	23	15	14
25	20	1	3	16

НЕ ДАЧУЎ

У англійскую марскую школу прыехаў адмірал і пытае аднаго з курсантаў:

— Маглі б вы мне назваць двух вялікіх флотаводцаў брытанскага флоту?

— Нельсан і... прабачце, але я не дачуў вашага прозвішча, пане адмірал!

НА ПАРАХОДЗЕ

На параходзе жонка гаворыць мужу, які церпіць на марскую хваробу:

— Пaглядзі, Вася, вось туды. Які вялікі карабель!

— Я не хачу бачыць ніякага карабля. Пакліч мяне, калі ўбачыш аўтобус.

РАЗВІТАННЕ

Дзяўчына развітваецца з матросам.

— Калі вяртаешся з рэйду?

— Праз тры месяцы.

— Дык не забывай. І не тлумачся потым, што карабель патануў, а ты вымушаны быў вяртацца пешшу.

ТАТУІРАВАНЫ

На пляжы — як дуб, дзяціна,
Распісаны грудзі і спіна:
«Аня+Ваня», «Рузя»...
Імён яшчэ іншых тузін.
Ён думае: людзям люба
Глядзець на... разьбу
па дубу.

М. Скрыпка

ПЛЯЖ

Праз пустыню ідзе ў купальных трусіках самотны мужчына. Побач прызямляецца верталёт, што шукаў яго.

— Куды вы ідзеце? — пытае мужчыну пілот.

— Выкупацца ў моры.

— Дык жа мора адсюль за тысячу кіламетраў.

— Так? Ах, які цудоўны пляж...

УДАЛАЕ ПАЛЯВАННЕ

— Ну, як прайшло паляванне на тыграў у Індыі?

— Надзвычай удала. Я не сустрэў ніводнага тыгра.

АДЗІН ЗАДАВОЛЕНЫ

Маралiст намагаецца вывесці на правільную дарогу матроса, які любіў часта заглядаць да кілішка.

— Гарэлка — гібель для чалавека. Усе запасы гарэлкі павінны быць выліты ў мора.

— Я з вамі не згаджаюся, але мой брат вельмі ўцешыўся б такой прапанове.

— А кім з'яўляецца ваш разумны брат?

— Вадалазам.

РЫБА

Пакупніца да прадаўшчыцы:

— Ці гэта рыба жывая?

— Так, жывая.

— А свежая?

ХТО

— Ой, што я табе, Люся, раскажу! Разумееш, толькі я адплыла ад берага — раптам бачу: ён плыве побач. Зусім голы!.. Фу! Праціўна глядзець!

— Хто ён?

— Ну, гэты... як яго... дэльфін!

ПАЧУЦЦЁ ГУМАРУ

Боцман расказвае анекдот. Матросы смяюцца. Толькі матрос Бомба захоўвае спакой:

— Чаму ты не смяешся?

— А навошта мне смяяцца! На тым тыдні мяне пераводзяць на другі карабель.

ЯКАР - ПЕСІМІСТ

Іржавы Якар толькі знаў адно:
Сябры, мы ўсе пойдзем на дно.

У. Лявіцкі

НАТУРШЧЫЦЫ

— Вы кажаце, што я першая натуршчыца, якую вы пацалавалі?

— Так.

— А колькі іх было ў вас?

— Чатыры: груша, дзве слівы і ваза з кветкамі.

ПАРАДА

Адзін чалавек прыйшоў у госці да хворага і доўга-доўга вёў з ім сумныя размовы. Напаследак сказаў:

— Жыў ты дужа доўга. Дай мне хоць адну добрую параду.

— Гэта можна, — адказаў стары. — Калі ты будзеш прыходзіць калі-небудзь яшчэ да хворага чалавека, то не заседжвайся ў яго доўга.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Васі, Ірэны і Юркі К. з Сэйненскага павета змяшчаем песню:

Nadleciał wiatr

Słowa: Jan Stanisławski Muzyka: Urszula Rzeczkowska

Nadleciał wiatr...
To kolorowy wiatr, to południowy wiatr,
to wiatr co niesie upojenie i jakiś rytm.
Nadleciał wiatr, jak w kolorowym śnie, nadleciał wiatr.
I zaraz żal, że to nie ty.
Nadleciał żal, że wiatrem tym nie będę, nie, nie ujrzę tak jak on,
tych plaż Południa pozłacanych słońcem,
które świeci tylko tam, nie tu.
Nie ujrzę ciebie też, nie ujrzę chyba więcej,
a pragnę najgoręcej tego, by z tobą tańczyć
jeszcze raz.

Tańczę jeszcze raz, tańczę jeszcze raz,
tańczę to, co przyniósł ciepły wiatr.
Tańczę jakiś rytm, tańczę jakiś rytm,
to co czuję, tego nie wie nikt.
Taniec to jest serca bicie,
taniec to jest radość życia,
taniec dzisiaj to mój dobry brat,
taniec to jest zapomnienie.
Taniec został, ciebie nie ma,
niechaj teraz tańczy ze mną wiatr.

Odleciał wiatr,
pozostał żal, że nigdy już
nie ujrzę, tak jak on, tych plaż Południa,
pozłacanych słońcem, słońcem, które świeci tylko tam,
nie tu.
Nie ujrzę ciebie już,
nie ujrzę chyba więcej,
dlatego najgoręcej
pragnę,
by teraz tańczył cały świat.
Tańczę jeszcze raz...

ЛЮДАЕДЫ

Марскі афіцэр расказваў аднойчы Бернарду Шоу аб адной выспе Палінезіі, насяленай людаедамі, якія ніколі не елі сваіх бліжніх, калі гэтыя апошнія мелі звыш 15 гадоў.

На гэта пісьменнік:

— Вось, урэшце, краіна, у якой сапраўды любяць моладзь!

ЦЯПЕР ЯСНА

Двое мужчын гутараць у бары:

— Нешта даўно я вас бачыў. Куды-небудзь выязджалі?

— Так. Я быў у Сопаце.

— І ў якой гасцініцы спыніліся?

— У «Гевонце».

— Дык «Гевонт» — у Закапаным.

— Што вы кажаце? Цяпер мне ясна, чаму ніхто не мог мне сказаць, як прайсці да мора.

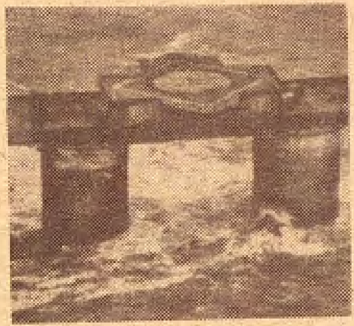
— Было зусім цёмна, калі я яе ратаваў.

ЯШЧЭ АДЗІН ПРЭЗІДЭНТ

Адзін з англійскіх судоў пастанавіў, што штучную выспу, збудаваную ля ўсходняга ўзбярэжжа В. Брытаніі, не можна лічыць часткай брытанскай тэрыторыі. Выспу гэту пабудавалі са стратэгічнымі мэтамі яшчэ ў час вайны. Потым яе купіў прыватны аматар.

Зыходзячы з судовай пастановы, уласнік выспы аб'явіўся прэзідэнтам «незалежнай марской дзяржавы». Новы «прэзідэнт» пачаў выдаваць пашпарты і паштовыя маркі.

КОЛЬКІ КАРАБЛЁЎ НА ДНЕ?

Вучоныя падлічылі, што на працягу апошніх 2000 гадоў пайшло на дно ў сярэднім каля 500 караблёў у год. Вывад: цяпер на дне акеанаў ляжыць не менш чым мільён марскіх адзінак.

АКУЛЫ ЛЮБЯЦЬ БРАМСА

Група спецыялістаў адкрыла, што акулы жыва адгукваюцца на музыку. Дастаткова ўлажыць у ваду інструмент, які перадае нейкую мелодыю, каб акулы пачалі да яе ўважна прыслухоўвацца: некаторыя рытмічна варушаць хвастом, а нават уваходзяць у транс. Найбольшае ўражанне робіць калыханка Брамса.

Людзі часцей топяцца тады, калі мора ім бывае па калена.